

Jaarverslag 2022

PCBO Leiderdorp

Eigentijds en vertrouwd!

Jaarverslag 2022

Stichting PCBO Leiderdorp

Kastanjelaan 6

2351 ND Leiderdorp

071-5425503

administratie@pcboleiderdorp.nl

www.pcboleiderdorp.nl

Inhoudsopgave

I	Bestuursverslag	4
	Instellingsgegevens	4
1.	Voorwoord	5
2.	Samenvatting	6
3.	Verslag van de raad van toezicht	7
4.	Verslag Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad	12
5.	Doelstelling, missie, governance	14
5.1	Doelstellingen	14
5.2	Missie en visie	14
5.3	Governance	15
6.	Maatschappelijke thema's	17
6.1	Corona, Nationaal Programma Onderwijs	17
6.2	Allocatie van middelen	19
6.3	Strategisch personeelsbeleid	19
6.4	Werkdrukregeling	20
6.5	Passend onderwijs en onderwijsachterstanden	20
6.6	Sociale veiligheid	21
7.	Personeel en organisatie	23
7.1	Personeelssamenstelling	23
7.2	Ziekteverzuim	24
7.3	Vervanging, uitkeringen na ontslag	25
7.4	Professionalisering en begeleiding starters	26
8.	Huisvesting en bedrijfsvoering	27
8.1	Schoolgebouwen	27
8.2	Duurzaamheid	28
8.3	Administratieve organisatie	28
8.4	Privacy	28
9.	Onderwijs	30
9.1	Ontwikkeling	30
9.2	Leerlingen	31
9.3	CITO	32
9.4	Schoolkeuze vervolgonderwijs	34
9.5	Klachtenregeling,tevredenheidsonderzoeken	35
9.6	Inspectie Onderwijs	36
9.7	Onderzoek en internationalisering	37
10.	Financiën	38
A	Resultaat	38
A1	Toelichting baten	38
A2	Toelichting lasten	39
B	Continuïteit	41
B1	Prognoses	41
B2	De meerjarenbegroting 2023-2027	42
B3	De meerjarige balanspositie 2022-2027	43
B4	De liquiditeitsbegroting 2022-2027	44
B5	De planning- en controlcyclus	44
B6	Disclaimer	45
C	Risicomanagement	46
C1	Financieel risicomanagement en het vermogensbeheer	46
C2	De mitigerende maatregelen	47
D	Treasury-verslag	48
E	Kengetallen	48
II	Jaarrekening	49

Instellingsgegevens

Algemeen	
Bestuursnummer	41316
Naam instelling	Stichting Protestants-Christelijk Basisonderwijs te Leiderdorp
KvK-nummer	40445203
Adres	Kastanjelaan 6 2351 ND Leiderdorp
Telefoon	071-5425503
Website	www.pboleiderdorp.nl

Scholen	Brin-nummer	Directie
PCB Willem de Zwijger	11LF00	Mw. S. Nagelkerke
PCB Kastanjelaan	11WQ	Mw. S. Nagelkerke
PCB 't Bolwerk	13CL	Mw. A. van Vliet
PCB Regenboog	11LF01	Dhr. R. Sarneel

Raad van Toezicht	
<i>Tot maart 2022</i>	<i>Vanaf maart 2022</i>
Dhr. J. de Kort, voorzitter Dhr. O. Gennissen, secretaris Dhr. B. Jongman Dhr. J. De Groot Dhr. A. Pouwels	Dhr. O. Gennissen, voorzitter Dhr. J. De Groot, secretaris Dhr. A. Pouwels Mw. P. Haringsma (vanaf december 2022) Mw. P. Hesseling (vanaf december 2022)

Bestuur	
<i>Tot augustus 2022</i>	<i>Vanaf augustus 2022</i>
Dhr. P. Laman	Mw. S. Nagelkerke Mw. A. van Vliet Dhr. R. Sarneel

Administratiekantoor
OHM Contactpersoon: Dhr. H. Beuman Edelgasstraat 57, 2718 SX Zoetermeer Telefoon: 071-5166600 E-mailadres: h.beuman@ohm.nl

1. Voorwoord

Het jaar 2022 werd, zoals het er nu gelukkig uitziet voor het laatst, geopend met de laatste beperkingen wegens het coronavirus. De scholen zijn het hele jaar volledig open gebleven, maar de vele regels, beperkingen en stapsgewijze versoepelingen hebben zonder meer gevolgen gehad voor de regelmaat en continuïteit van het onderwijs in de eerste maanden. Na de voorjaarsvakantie is er door eenieder hard gewerkt om terug te keren naar 'normaal'. Na de zomervakantie als grote adempauze voor leerlingen, medewerkers en ouders kunnen we constateren dat het schooljaar 2022-2023 voor het eerst weer vertrouwd voelt, met onderwijs waaraan iedereen zonder beperkingen kan deelnemen en waarin de aandacht weer volledig kan gaan naar het leren en ontwikkelen. Inmiddels, in het begin van 2023, durven we de onzekerheid die de afgelopen jaren met zich meebracht achter ons te laten en gaat de blik gemotiveerd vooruit.

De PCBO heeft medio 2022 de nodige veranderingen doorgemaakt. Na afscheid van de directeur-bestuurder is de leiding van de organisatie komen te liggen bij een College van Bestuur, bestaande uit de schooldirecteuren. Een verandering die samenviel met meerdere organisatorische ontwikkelingen.

In dit verslag over 2022 zal een stichting naar voren komen die een enerverend jaar achter de rug heeft, maar daarin krachtige aanknopingspunten vindt om het goede van ons onderwijs te blijven continueren. Verder wordt een toelichting gegeven op de uitkomsten over het boekjaar 2022 van de Stichting Protestants-Christelijk Basisonderwijs te Leiderdorp. Het verslag bestaat uit de balans per 31 december 2022, de rekening van baten en lasten over 2022, en ook een toelichting op de balans en de rekening van baten en lasten. Daarbij wordt ook ingegaan op de belangrijkste verschillen tussen de begroting 2022 en de jaarrekening 2022. In het jaarverslag wordt verder een toelichting gegeven op het beleid, de structuur, het besturingsmodel, activiteiten en financiën gedurende het boekjaar. Ook is getracht inzicht te geven in (mogelijke) toekomstige (financiële) ontwikkelingen.

De jaarrekening is opgesteld door Onderwijsbureau Hollands Midden in opdracht van PCBO Leiderdorp en gecontroleerd door Van Ree Accountants.
De jaarrekening is opgenomen in dit verslag onder B.

Leiderdorp, april 2023

Anneke van Vliet, Suzanne Nagelkerke & Roel Sarneel
College van Bestuur PCBO Leiderdorp

2. Samenvatting

Het jaar 2022 is voor PCBO Leiderdorp wederom een goed jaar geweest, waarin op organisatorisch en bestuurlijk vlak veel is gebeurd. Het leerlingenaantal stabiliseert, de doorstroming naar het voortgezet onderwijs lag op het beoogde niveau, het ziekteverzuim van medewerkers was ondanks alles te overzien en het financieel resultaat was in zijn geheel gezien opnieuw positief. De bestuursorganisatie is gewijzigd, waarvoor de nodige werkzaamheden en formaliteiten zijn verricht. Dankzij de inspanning van velen staat de organisatie op een stevig fundament van waaruit de PCBO haar doelen blijvend kan nastreven.

Naast de cognitieve vakken (taal, rekenen, wereldoriëntatie) en basisvaardigheden wordt via een doorlopende leerlijn aandacht gegeven aan de sociaal-emotionele ontwikkeling. Met behulp van methodes en projecten bouwen we in de groepen 1 t/m 8 aan een doorlopende leerlijn op het gebied van sociaal-emotionele ontwikkeling o.a. met het programma HiRO (schooljudo). De NPO-middelen zijn over de gehele breedte ingezet om beide aandachtsgebieden (cognitief en sociaal-emotioneel) extra veel aandacht te kunnen geven, met in het bijzonder oog voor de gevolgen die de coronaperiode in de ontwikkeling van de leerlingen heeft veroorzaakt. Ruimte voor onderwijsassistenten en aparte vakleerkrachten (naast gymnastiek ook voor Engels en Moderne Media) zijn inmiddels vast onderdeel van het onderwijs op onze scholen.

Het lerarentekort is en blijft voorlopig ook voor ons moeilijk te bestrijden. Met voortdurende inspanningen door het jaar heen is het ook aan het einde van schooljaar 2021-2022 gelukt alle vacatures in te vullen. Vervanging bij ziekte is echter een terugkerende zorg, nu de beschikbaarheid van invalkrachten zachtst gezegd zeer beperkt is.

In materiële zin is er ook weer het nodige gebeurd, van aanschaf van nieuw meubilair tot aan aanpassing van lokalen. Door corona is er al langere tijd aandacht voor de ventilatie in de gebouwen. De beheersbaarheid van energiekosten speelt, ondanks lopende contracten, financieel een toenemende rol.

Het dagelijkse onderwijs heeft in mindere mate geleden onder de coronaperikelen dan het jaar ervoor. Het onderwijs is beperkt onderbroken geweest en de gevolgen in de ontwikkeling van de leerlingen zijn met inzet van de NPO-middelen extra aangepakt. De verschillen die we op individueel niveau hebben gezien, lieten zich al eerder - met name op cognitief gebied - goed in kaart brengen. Aan het einde van 2022 heeft de Inspectie de PCBO bezocht voor een bestuursonderzoek. De uitkomsten hiervan geven reden tot tevredenheid in het algemeen en motivatie tot verbetering waar dat kan.

Financieel gezien heeft 2022 een exploitatieresultaat opgeleverd van € 215.519. Dit resultaat wordt sterk beïnvloed door de NPO-middelen ten behoeve van de bestrijding van corona-achterstanden, die als bestemmingsreserve worden meegenomen naar volgende jaren.

Bij dit alles kunnen we vaststellen dat, in tegenstelling tot de eerdere gemeentelijke, op daling wijzende prognoses, het leerlingaantal zich lijkt te stabiliseren. Ook onze eigen keuze om de omvang van de School Kastanjelaan te beperken, lijkt een minder groot effect te krijgen dan verwacht, gezien de toename op de andere scholen.

Er is weer door velen ontzettend veel werk verzet, dus lees het onderstaande verslag!

3. Verslag van de raad van toezicht

Vooraf

De raad van toezicht (RvT) fungeert als interne toezichthouder op het bestuur. De RvT voert regelmatig overleg met het College van Bestuur (CvB) en de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad (GMR). Ieder bewaakt vanuit een eigen verantwoordelijkheid de maatschappelijke kerntaak en waarden van de PCBO. De RvT verantwoordt zich via dit jaarverslag over de werkzaamheden in 2022.

Samenstelling raad van toezicht

Binnen de PCBO is er een scheiding gebracht tussen de functies van bestuur en intern toezicht conform de Code Goed Bestuur in het primair onderwijs. De functiescheiding is vastgelegd in de statuten van de stichting.

De volgende leden waren in 2022 lid van de raad van toezicht:

- Dhr. J. de Kort, voorzitter, lid sinds 14 februari 2014, afgetreden 7 februari 2022
- Dhr. O. Gennissen, secretaris, lid sinds 17 december 2018, voorzitter vanaf 7 februari 2022
- Dhr. J. De Groot, lid sinds 17 december 2018, secretaris vanaf 7 februari 2022
- Dhr. B. Jongman, lid sinds 4 juni 2018, afgetreden 7 februari 2022
- Dhr. A. Pouwels, lid sinds 10 december 2019
- Mw. P. Hesseling, lid sinds 19 december 2022
- Mw. P. Haringsma, lid sinds 19 december 2022

De heren De Kort en Jongman zijn afgetreden gezien het (bijna) bereiken van de lidmaatschapstermijn van (twee keer) vier jaar. De raad van toezicht is beiden zeer erkentelijk voor de geleverde bijdrage en steun voor de PCBO. De RvT heeft zich vervolgens, in overeenstemming met de in februari 2022 vastgestelde 'procedure werving en selectie', versterkt met twee nieuwe leden waarmee de RvT niet alleen inclusiever van samenstelling is geworden, maar ook extra onderwijs-expertise heeft binnengehaald.

De leden van de raad van toezicht bekleeden de volgende (neven)functies:

Dhr. O. Gennissen	<ul style="list-style-type: none"> ● Hoofdfunctie: dga bij Stockrose b.v. ● Nevenfuncties: Lector Inkoopmanagement en Logistiek bij SDO Hogeschool; (onbetaald) Voorzitter Stichting TegenGas Merenwijk; (onbetaald) Bestuurslid Stichting Leids Archeospecialistisch Bureau, (onbetaald) Humanistisch spreker bij uitvaarten
Dhr. J. de Groot	<ul style="list-style-type: none"> ● Hoofdfunctie: Directeur Commercie Eneco ● Nevenfunctie: geen

Dhr. A. Pouwels	<ul style="list-style-type: none"> • Hoofdfunctie: Docent Latijn en Nederlands aan het Northgo College te Noordwijk • Nevenfunctie: geen
Mw. P. Hesseling	<ul style="list-style-type: none"> • Hoofdfunctie: Beleidsadviseur onderwijshuisvesting gemeente Haarlemmermeer • Nevenfunctie: geen
Mw. P. Haringsma	<ul style="list-style-type: none"> • Hoofdfunctie: Directeur basisonderwijs bij Kindcentrum de Molenwerf • Nevenfuncties: lid OPR samenwerkingsverband Zuid-Kennemerland, lid IKC-raad de Paradijsvogel
Dhr. J.de Kort	<ul style="list-style-type: none"> • Hoofdfunctie: Wetenschappelijk docent economie, universiteit Leiden • Nevenfunctie: geen
Dhr. B. Jongman	<ul style="list-style-type: none"> • Hoofdfunctie: Specialist Intensieve Begeleiding Rabobank • Nevenfunctie: (onbetaald) Coach Qredits Microfinanciering Nederland • (betaald) lid raad van toezicht Stichting Samenwerkende Basisscholen Alkemade

De leden van de raad van toezicht ontvangen sinds 1 maart 2022 ieder een vrijwilligersvergoeding van EUR 750,- per jaar. De voorzitter ontvangt een vrijwilligersvergoeding van EUR 1.125,- per jaar.

Werkwijze en taakverdeling

De raad van toezicht vergadert ten minste viermaal per jaar. Op uitnodiging worden de vergaderingen bijgewoond door het bestuur. De RvT zorgt ervoor minstens twee keer per jaar te spreken met de GMR en heeft het voornemen minstens 2 keer per jaar de scholen te bezoeken. De RvT kwam in 2022 zeven keer bijeen in een regulier overleg met de bestuurder, en diverse malen in overleg zonder het bestuur gezien de op handen zijnde ontwikkelingen in het bestuursmodel.

De RvT wordt gevraagd en ongevraagd voorzien van informatie door het bestuur. Sinds het najaar van 2022 is een controller aangesteld in de stichting, die de RvT naast kwartaalrapportages met de financiële stand van zaken t.o.v. de begroting, cijfers over ziekteverzuim en ontwikkelingen in leerlingaantallen ook bevraagd kan worden door de RvT. Middels periodieke updates en overleggen met het bestuur houdt de RvT toezicht op de ontwikkelingen in het onderwijs en de resultaten die worden behaald, het kwaliteitsbeleid en leerlingzorg/passend onderwijs.

Taakverdeling

De RvT heeft zijn taken en aandachtsgebieden in portefeuilles verdeeld. Per portefeuille wordt door de leden een jaarplan gemaakt waarin ook regelmatig overleg wordt gepland met de portefeuille-verantwoordelijke in het CvB. Ook de professionaliseringsbehoefte van de RvT-leden maakt onderdeel uit van de planning.

Zelfevaluatie

De RvT hanteert de code goed toezicht van het Primair Onderwijs. Hieruit volgt dat het zinvol is om periodiek een zelfevaluatie te organiseren. In het verslagjaar zijn er vele wisselingen in de samenstelling van de RvT geweest. De zelfevaluatie staat gepland na een tweejaarlijks functioneren in de tot stand gekomen samenstelling.

Aanpassing bestuursvorm en statutenwijziging

Tijdens de vergadering van de RvT op 7 februari 2022 is unaniem, en met positief advies van de GMR, een wijziging van de statuten goedgekeurd, die per 22 februari 2022 notarieel is vastgelegd. Deze wijziging betreft het kaderen van een voorgenomen aanpassing van het bestuursmodel van de PCBO, die gedurende 2021 en 2022 nauwgezet is voorbereid. Doel van deze aanpassing is geweest om – gezien de pensionering van de vorige bestuurder – ruimte te maken voor een collegiaal bestuursmodel, waarbij de schooldirecteuren gezamenlijk het College van Bestuur van de stichting vormen. De kern van dit model is dat de schooldirecteuren een sterkere rol in de besturing van de organisatie kunnen spelen, wat ‘bottom-up’ eigenaarschap, incrementele verbetering en continuïteit in de verregaande samenwerking tussen de scholen binnen de stichting ten goede komt.

In navolging op de wijziging van de statuten zijn ook een managementstatuut en bestuursreglement vastgesteld, die de verdeling in rollen en verantwoordelijkheden tussen directeuren, CvB en RvT in meer detail beschrijven, en daarmee doorontwikkeling van het bestuursmodel mogelijk maken.

Jaarverslaggeving

De RvT heeft zijn goedkeuring gegeven aan het jaarverslag en de jaarrekening over 2021 en de begroting voor 2023. De jaarrekening en het accountantsverslag zijn in aanwezigheid van de accountant besproken. Met de accountant en bestuur is wederom gesproken over onder meer de hoogte van het bedrag waarvoor bestuur en directeuren in de scholen tekenbevoegd zijn en verscherping van het vier-ogen-principe, de compliance met betrekking tot de Europese aanbestedingsplicht en het inkoopbeleid. Ook over de wijze van boeken van verbouwingskosten vs. investeringen werd van gedachten gewisseld. De RvT wijst een accountant aan voor de controle van de jaarcijfers. Sinds de oprichting van de stichting voert Van Ree Accountants deze controle uit. In 2022 heeft de RvT na vergelijking van diverse aanbieders en offertes besloten de overeenkomst met Van Ree voort te zetten, zij het met een gewijzigde accountant vanuit dit kantoor.

In het verslagjaar werd een nieuw strategisch en onderwijskundig beleidsplan opgesteld en tussen bestuur en RvT besproken. De RvT heeft haar goedkeuring en waar nodig instemming verleend aan dit voorgenomen beleid.

Begroting en financiën

De PCBO verkeert momenteel in rustig vaarwater. Er wordt veel geïnvesteerd in onderwijskwaliteit, in personeel en gebouwen. Financieel is de PCBO stabiel. De RvT heeft zijn goedkeuring gegeven aan de begroting 2023. Met het bestuur is onder andere gesproken over het verwachte verloop in de leerlingaantallen, voorgenomen investeringen conform de meerjarenplanning en doelmatige besteding van de subsidiestromen met in het bijzonder de resterende NPO-gelden. Als andere jaren blijft de begroting conservatief van aard.

In de vergaderingen van de RvT is ook nadrukkelijk aandacht geweest voor de doelmatige besteding van de Rijksmiddelen. Op basis van jaarverslag, begroting en financiële rapportage hebben we geconcludeerd dat de onderwijsmiddelen rechtmatig zijn verworven en rechtmatig en doelmatig zijn bestemd en aangewend.

Overleg Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad

Vanwege de wijziging in het bestuursmodel is er meerdere malen overleg geweest met de GMR. Daarnaast heeft het regulier overleg plaatsgevonden.

De GMR doet een bindende voordracht voor benoeming van een van de leden van de RvT. In het verslagjaar is vanwege lopende termijnen geen nieuwe benoeming aan de orde geweest.

Werkgeversrol

Gedurende het hele jaar hebben RvT en de bestuurder uitvoerig stilgestaan en gesproken over de opvolging van de huidige bestuurder. De arbeidsovereenkomst met de huidige bestuurder is geëindigd per 1 augustus 2022. De beloning is vastgesteld conform de cao voor bestuurders PO. Daarvoor in de plaats zijn door de RvT per 1-8-22 benoemd drie schooldirecteur-bestuurders. Als beloning voor het bestuurdersdeel van deze rol ontvangen zij een maandelijkse toelage. De functie en bezoldiging worden beheerst door de cao PO. Voor de vaststelling van de hoogte van beloning wordt de cao voor onderwijsbestuurders als graadmeter gebruikt. De RvT stelt jaarlijks de WNT-verantwoording vast. De beloning van de bestuurders valt binnen de reikwijdte van deze voorschriften. Met de nieuwe bestuursleden zijn afspraken gemaakt over de jaarlijkse beoordelingscyclus t.a.v. functioneren. In de in het verslagjaar opgestelde statuten, het managementstatuut en bestuursreglement zijn de voorwaarden en regels omtrent beoordelen, benoemen en ontslaan beschreven. De RvT heeft vertrouwen in de toekomst van de organisatie, na de zorgvuldige overgang naar een nieuw bestuursmodel en een gedegen traject wat tot invulling van dit model heeft geleid.

Toezichtrol

Naast het werkgeverschap van de bestuurder(s) en de daaruit voortvloeiende taken en verantwoordelijkheden is een belangrijke taak van de intern toezichthouder het toezien op effecten van het (strategisch) beleid, naleving van wettelijke voorschriften, rechtmatige inkomsten en rechtmatige en doelmatige uitgaven.

In haar handelen baseren de RvT en het bestuur zich op de uitgangspunten van de Code Goed Bestuur. Zij onderschrijven de vier principes hiervan. Er deden zich in het verslagjaar geen situaties voor waarbij een potentieel tegenstrijdig belang aan de orde was.

Adviesrol

De RvT heeft naast zijn taken als toezichthouder en werkgever voor het bestuur ook een klankbordfunctie voor het CvB. In 2022 is met het CvB gesproken over de gemaakte keuzes en dilemma's in het bestuursformatieplan. Onderwerpen die hiermee in samenhang zijn besproken zijn de coronamaatregelen, de daarmee samenhangende druk op personeel in combinatie met invulling van vacatures. De RvT is geïnformeerd over de leerling-, personeels-, en oudertevredenheidsonderzoeken. Over het algemeen is de tevredenheid goed, al zijn er altijd verbeter- en aandachtspunten. Het CvB pakt deze punten in overleg met de scholen op.

Onderwijsinspectie

De RvT heeft in november 2022 gesproken met de onderwijsinspectie, als onderdeel van het reguliere vierjaarlijkse bestuursonderzoek. Het rapport verschijnt in 2023. Voor zover daarbij aandacht is gevraagd voor de verslaglegging, is dat in het jaarverslag 2022 reeds verwerkt.

Tot slot

De impact van de pandemie was ook in 2022 alom voelbaar voor docenten en medewerkers van de PCBO. Het uithoudingsvermogen, de flexibiliteit en de inzet van alle betrokken medewerkers zijn zeer lovenswaardig. De RvT ziet hierin, in combinatie met een hopelijk stabielere externe omgeving en met een nieuwe bestuursstructuur, een mooie basis voor een verdere impuls aan eigentijds en vertrouwd onderwijs in Leiderdorp in 2023.

4. Verslag van de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad

Dit jaarverslag van de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad (GMR) geeft informatie over de werkzaamheden van de raad in de Stichting Protestants Christelijk Basisonderwijs (PCBO) te Leiderdorp in 2022. De raad is gedurende 2022 vijf keer bijeengekomen, deels digitaal in verband met de coronamaatregelen. Tevens hebben er afzonderlijke besprekingen plaatsgevonden tussen een afvaardiging van de GMR en de RvT.

De raad is samengesteld uit twee leden van ieder van de vier scholen die samen de Stichting PCBO vormen. Het gaat hierbij om één lid oudergeleding en één lid personele afvaardiging.

De raad bestond dit jaar uit:

Oudergeleding

School	Lid
't Bolwerk	Krijn Fieret (per 1/8 voorzitter)
Regenboog	Arres van Dijk / Petra Tax
Kastanjelaan	Sytske Rinsma (voorzitter) per 1/8 Marlous van Leeuwen
Willem de Zwijger	Charlotte Kloos

Personeelsgleding

School	Lid
't Bolwerk	Jan van der Wel
Regenboog	Margret Kuiters
Kastanjelaan	Ada de Lange per 1/8 Iris Abouljoud
Willem de Zwijger	Marjet Pit (secretaris)

De heer Laman (directeur-bestuurder) is tot het moment van zijn terugtreden aangeschoven bij alle vergaderingen om onderwerpen toe te lichten en vragen te beantwoorden, zodat de GMR afhankelijk van haar rol haar mening geeft of advies uitbrengt. Vanaf het moment dat het nieuwe College van Bestuur is geïnstalleerd heeft/hebben 1 of meerdere leden deze rol overgenomen.

De GMR heeft in 2022 onder andere de onderwerpen besproken:

- Corona;
- Nationaal Programma Onderwijs en inzet voor de NPO-gelden in 2023;
- Bestuursformatieplan 2022-2023;
- Begroting 2023;
- Meerjarenbegroting 2023-2027;
- Vrijwillige ouderbijdrage;
- Jaarverslag 2021 en Jaarrekening 2021;
- Advies in verband met het vertrek van de huidige directeur-bestuurder;
- Medezeggenschapsreglement.

In overeenstemming met de wetgeving moet er twee keer per jaar overleg zijn met leden van de raad van toezicht. In 2022 heeft er 1 gesprek plaatsgevonden. Daarbij zijn actuele onderwerpen besproken en ook de relatie tussen GMR en de bestuurder. Tijdens het overleg met de RvT is afgesproken om in 2023 te streven om conform de wetgeving twee keer met elkaar voor overleg samen te komen.

Ondanks het feit dat eind 2021 de hoop was dat de coronacrisis achtergelaten kon worden, is gebleken dat er in 2022 toch nog maatregelen nodig waren. De GMR spreekt wederom haar waardering uit voor de tomeloze inzet van eenieder gedurende de coronacrisis. De behaalde resultaten zijn onverminderd goed over 2022, de formatie is op niveau ondanks de blijvende uitdagingen in de sector en de financiën staan er goed voor.

In het tweede/derde kwartaal van 2022 is na uitgebreide gesprekken en enkele hobbels de reorganisatie van het bestuursmodel naar een College van Bestuur afgerond. De GMR spreekt nogmaals haar vertrouwen in het gekozen model uit en ziet ernaar uit om de prettige samenwerking met de directeur-bestuurder voort te zetten met het College van Bestuur.

Duidelijk is dat ondanks de extra aandacht vanuit het Rijk er nog de nodige uitdagingen zijn binnen het primair onderwijs, met name op het gebied van personeel. De GMR heeft er het vertrouwen in dat de PCBO, evenals de afgelopen jaren, hier ook in de toekomst de juiste weg in weet te vinden.

5. Doelstelling, missie, governance

5.1 Doelstellingen

In 2022 zijn zowel het strategisch beleidsplan als het onderwijskundig beleidsplan herijkt en opnieuw vastgesteld voor een periode van vier jaar. In de vier schoolplannen worden deze doelstellingen opnieuw geformuleerd en waar mogelijk per school verder gekwantificeerd, onder meer in meetbare, concrete school- en klassendoelen.

Er is bewust voor gekozen om niet mee te doen aan een vrij algemeen streven naar nieuwe visies en concepten die extra “klanten” (ouders) zouden kunnen trekken. Vastgehouden is en wordt aan klassikaal en gestructureerd, waar nodig passend, onderwijs met duidelijke regels, veel aandacht voor de basisvaardigheden taal, rekenen en burgerschap in een veilige en vertrouwde omgeving.

De belangrijkste algemene doelstellingen in de plannen zijn:

- Kwalitatief goed onderwijs om kinderen een sterke basis mee te geven;
- Bestending en versterking van de gezamenlijke onderwijskundige opzet;
- Gebruiken van optimale lesmethoden en (digitale) hulpmiddelen;
- Focus op basisvaardigheden, binnen een rijk onderwijsaanbod;
- Versterken van passend onderwijs in klasverband;
- Investeren in personeelskwaliteit, mede door gebruik van effectieve scholing, onderwijsassistenten en vakleerkrachten;
- Continueren van een financieel solide basis;
- Streven naar stabilisatie van het huidige leerlingaantal (ca 750-800);
- Handhaving van vier locaties voor PCBO-onderwijs in Leiderdorp;
- Zoeken naar samenwerking, waar nodig en mogelijk.

5.2 Missie en visie

Richtinggevend vanaf de oprichting van de stichting PCBO is de keuze voor degelijk onderwijs waarbij de waarden en normen van de protestants-christelijke traditie een duidelijk onderdeel van de identiteit blijven vormen. In zowel het Strategisch Beleidsplan als het Onderwijskundig Beleidsplan en de keuze van lesmethoden is dit vertaald.

Onze missie is het tot stand brengen van een school die een veilige, gestructureerde en vertrouwde plek is, waar kinderen onderwijs krijgen in een traditionele vorm, dat recht doet aan de onderwijsbehoefte van de individuele leerling en met gebruik van eigentijdse leermiddelen en inzichten. Ouders en leerkrachten werken hierbij nauw samen. De school draagt naast het onderwijs bij aan een rijke ontwikkeling van kinderen, door de samenwerking aan te gaan met diverse organisaties.

We zien dat onderwijs een dankbaar gespreksonderwerp is, in alle lagen van de maatschappij. De voortdurend aan verandering onderhevige samenleving stelt echter een vrij constante vraag aan het basisonderwijs. De ontwikkeling van kinderen verloopt immers niet fundamenteel anders als de samenleving om hen heen verandert. Het faciliteren van die ontwikkeling, de vorm waarin en de wijze waarop we dit kunnen veranderen wel, alsmede de middelen die je hiertoe in kunt zetten.

Onze scholen kennen een lange onderwijstraditie, maar zijn niet stil blijven staan in de tijd. We passen ons voortdurend aan de maatschappelijke ontwikkeling aan en maken ook gebruik van succesvolle werkwijzen elders. Bij dit alles proberen we nadrukkelijk het goede uit het verleden te bewaren en de traditie van gedegen onderwijs hiermee gestand te doen.

Veel aandacht voor de kernvakken taal en rekenen leidt nog steeds tot een hoog leerrendement. Veiligheid, rust, regelmaat en duidelijke regels zijn voor ons al heel lang essentieel en vormen de basis om te kunnen leren. We kiezen voor een pedagogische aanpak die vertrekt vanuit deze veiligheid, maar beperken ons daarbij niet tot één aanpak die voor alle kinderen passend zou zijn. In onze visie wordt elk kind gezien en kan het daardoor een ander accent in de pedagogische aanpak vragen. Dit past bij onze overtuiging dat ieder kind er mag zijn en dat we verschillen tussen kinderen accepteren, ook wanneer er sprake is van verschillen wat betreft cultuur en geloof.

De PCBO-scholen zijn toegankelijk voor alle kinderen zonder onderscheid van godsdienst of levensbeschouwing. Wel wordt ervan uitgegaan dat de missie en doelstelling van de school en de wijze van invulling daarvan wordt gerespecteerd. Er zijn geen bijzondere regels, buiten de wettelijke om, wat aanname en toelating betreft.

Bij de invulling van de missie en visie is een aantal elementen centraal komen te staan:

- 1) Oog voor ieder kind, met passend onderwijs binnen de grenzen van het mogelijke;
- 2) Een zwaar accent op de basisvakken taal, rekenen, moderne media en Engels; feitenkennis en automatisering zijn en blijven essentieel;
- 3) Een rijk onderwijsaanbod waarbij diverse onderwerpen en kennisgebieden deel uitmaken van het curriculum, waaronder in ieder geval techniek, muziek, cultuur, bewegingsonderwijs en handvaardigheid;
- 4) Veel aandacht voor sociaal-emotionele ontwikkeling, burgerschap en sociale vaardigheden;
- 5) Betrokkenheid bij en van de schoolomgeving. Een ondersteunend schoolklimaat en veilige leeromgeving zijn een eerste vereiste voor de ontwikkeling van de leerlingen.

5.3 Governance

Per augustus 2022 is de stichting PCBO, na het vertrek van de toenmalige bestuurder, qua besturingsmodel overgestapt naar een College van Bestuur bestaande uit de schooldirecteuren. Elk van de directeur-bestuurders heeft één of meerdere bestuurs- en bovenschoolse portefeuilles (onderwijs, ICT, communicatie, personeelszaken en huisvesting) en geldt daarvoor als eerste aanspreekpunt, terwijl het CvB collectief verantwoordelijk blijft. Eén van de directeuren fungeert als voorzitter. Het voorzitterschap rouleert periodiek. Statuten, bestuursreglement en managementstatuut zijn medio 2022 op deze nieuwe organisatie aangepast.

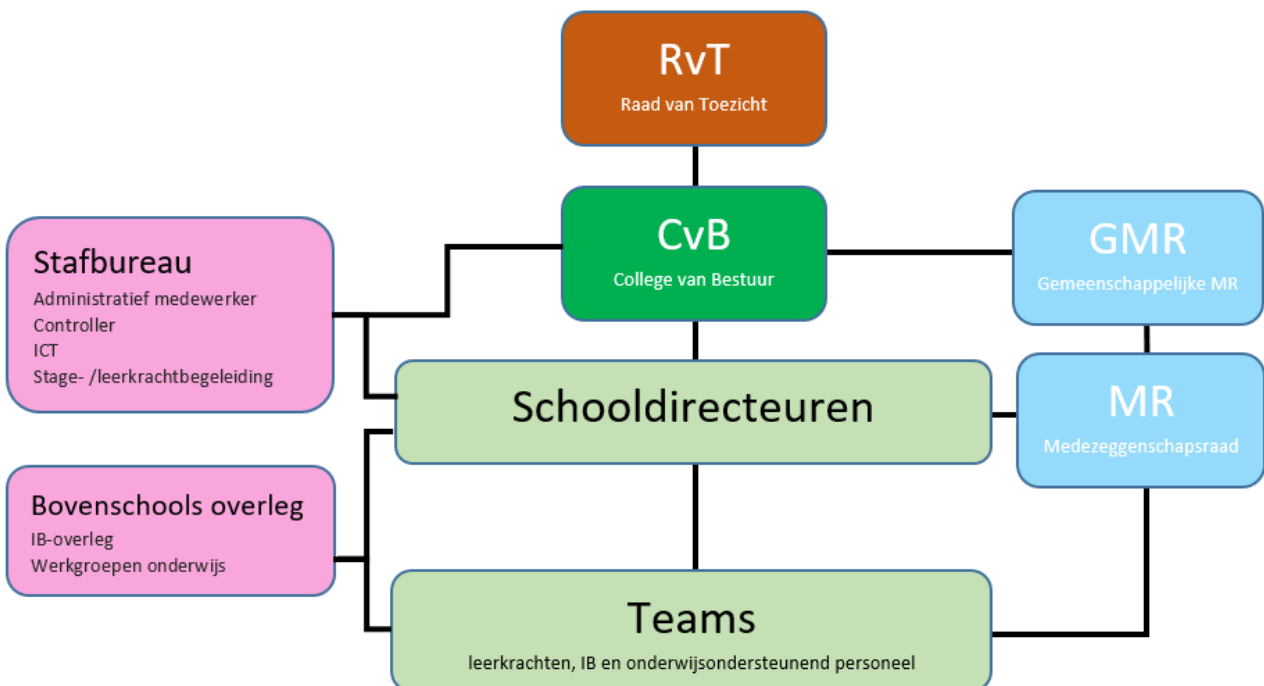
De gekozen structuur komt voort uit twee zwaarwegende overtuigingen, namelijk dat het bestuur nabij het onderwijs behoort te staan en dat we de kracht van een organisatie waarin sprake is van intensieve samenwerking willen behouden. Inmiddels is mede hierdoor sprake van een model waarin de scholen voor 70 à 80% een sterk vergelijkbare wijze van werken hebben en voor 20 à 30% eigen aanvullingen hierop. Zodoende kunnen vrij kleine scholen toch de nodige voordelen van grootschaligheid bereiken. We kiezen bewust voor scholen als gemeenschap met niet meer dan 200 à 250 leerlingen waar men elkaar kent. Het feit dat leerkrachten van de vier scholen met

elkaar kennis en ervaring kunnen delen zonder direct vast te lopen in verschillen van lesmethoden wordt als uiterst positief ervaren.

Bij de inrichting en werkwijze van de stichting wordt de Code Goed Bestuur van de PO-Raad gehanteerd. Belangrijk is een duidelijke scheiding tussen bestuur en toezicht. Daarnaast is bijvoorbeeld veel van de verantwoording terug te vinden op de websites van stichting en scholen. In de afgelopen jaren hebben, uitgaande van de statuten, de rollen van de stichtingsorganen een meer vaste vorm gekregen. De raad van toezicht vervult (ook adviserend) de werkgeversrol naar de bestuurder en richt zich via toetsing op kaderstelling (via begroting, strategisch beleid) en control (jaarrekening, CITO-uitslagen, tevredenheidsonderzoek). De RvT blijft op afstand van de dagelijkse bedrijfsvoering. De GMR richt zich vooral op personeelsbelangen en inbreng van ouders. RvT en GMR sluiten via periodiek overleg kort. Het bestuur richt zich op strategisch onderwijsbeleid en bedrijfsvoering en poogt daarbij optimale transparantie over zijn handelen te betrachten.

Vrijwel gelijktijdig met de overgang naar het nieuwe bestuursmodel zijn er meerdere posities binnen de raad van toezicht gewisseld. Ook viel de reorganisatie samen met het einde van de planperiodes op onderwijskundig en strategisch gebied, hetgeen kansen biedt voor het stevig verankeren van succesvol beleid alsmede het kritisch bezien van de organisatie als geheel. Het bezoek van de Inspectie, die toevalligerwijs ook eind 2022 werd gepland, biedt daarbij een eerste grootschalig moment van reflectie. In de stukken is tussentijdse evaluatie van het gekozen model voorzien. In de startfase van het model is objectieve externe feedback ingeschakeld ter versterking van de te vormen praktijk.

Organigram PCBO Leiderdorp

6 Maatschappelijke thema's

Jaarlijks vraagt de minister van onderwijs de schoolbesturen om specifiek in te gaan op een aantal zogenoemde maatschappelijke thema's. Hieronder is op deze thema's een toelichting te vinden.

6.1 Corona, Nationaal Programma Onderwijs.

Het afgelopen jaar werd afgetrapt met een doorlopende sluiting van de scholen en opnieuw een vorm van afstandsonderwijs. Hoewel de ervaring hiervoor inmiddels daad- en slagkracht geeft en de praktijk vrij soepel kan worden vormgegeven, heeft diezelfde ervaring ons geleerd dat deze vorm van onderwijs een remmend effect heeft op adequaat en met name gedifferentieerd onderwijs. Het werd op de scholen dan ook toegejuicht om de beperkende maatregelen stapsgewijs af te bouwen, hetgeen tot steeds meer fysiek contactonderwijs leidde maar tegelijkertijd het onderwijskundig proces met horten en stoten is blijven onderbreken. Kinderen en leerkrachten die in quarantaine moesten, met klachten moesten thuisblijven of een opeenstapeling van beide, hebben allerlei individuele breuken in het lesprogramma opgeleverd.

Ter compensatie van de ontwrichting van het onderwijs door de coronaperikelen sinds maart 2020, zijn verschillende subsidies aan de scholen toegekend. De grootste en meest omvattende daarvan is het Nationaal Programma Onderwijs (NPO), op basis waarvan onderwijsprogramma's met gerichte interventies zijn opgezet in de scholen om ontstane achterstanden aan te pakken en in te lopen.

Bij de start van het jaar waren de nodige hiaten te zien in de onderwijsresultaten. De groepen die in hun ontwikkeling het meest werden gehinderd door uitval, noodzakelijke leerkrachtwisselingen en quarantaines leken daarbij (logischerwijs) het hardst getroffen. Voorts kan gesteld worden dat de hogere groepen meer last lijken te hebben ondervonden van de omstandigheden, met name op de omvangrijke gebieden Begrijpend Lezen en Rekenen die bij uitstek leerling-leerkracht interactie vragen. Op de scholen waar de groepen 3 veel uitval hebben gekend, leek ook sprake van een 'valse start'. De gekozen interventies zijn dan ook primair gericht geweest op het versterken van deze basisvaardigheden, in de vorm van groepsbegeleiding, extra individuele training, aanvullende materialen of volledige klassensplitsing. Trendanalyses van de tussentijdse toetsresultaten eind 2022 laten een beeld zien van positieve ontwikkeling en zelfs bovengemiddelde groei op de scholen, die met behulp van de extra inzet uit NPO een rijk en ononderbroken aanbod aan de leerlingen hebben kunnen bieden. Op een enkele groep na lijken achterstanden ten positieve te ontwikkelen. Behalve het extra aanbod dat vanuit het NPO kan worden gerealiseerd, is op de scholen, bij ouders en bij leerlingen ook nadrukkelijk de waardering van ononderbroken en continu onderwijs te horen. De vakgebieden Rekenen en Begrijpend Lezen in de bovenbouw stijgen het minst hard en behouden de komende tijd verhoogde aandacht op de scholen, al dan niet door gecontinueerde interventies vanuit het NPO.

Wat welbevinden en sociaal-emotionele ontwikkeling betreft, zijn de leerlingonderzoeken sinds 2021 zeer interessant en tegelijkertijd geruststellend geweest. Uit de onderzoeken in 2022,

afgenomen in de fase van het jaar waarin in toenemende mate versoepelingen (met schoolbrede vieringen, excursies en extracurriculaire onderwijsactiviteiten) hebben plaatsgevonden, komt op de scholen nauwelijks meer een beeld naar voren van 'last'. Veel kinderen lijken de coronaperiode op school goed achter zich te kunnen laten. Het is aan de schoolteams, met IB en zorgnetwerk, om in beeld te houden wat het effect in individuele gevallen op langere termijn is. Goed contact met ouders blijft hierbij cruciaal.

Zowel in het reguliere onderwijsprogramma als in de verdere uitvoering van het NPO zal hoe dan ook de nodige aandacht besteed moeten worden aan het vervolg van de interventies in en onderbouwde aanpassingen van het onderwijs. Continuïteit en zorgvuldige inzet van ondersteuning is daarbij de sleutel en de aanpassing van het ministerie om de NPO-subsidie over meerdere jaren te kunnen besteden is daarbij helpend.

In het verslagjaar 2022 hebben we een tweetal subsidiestromen gekend, oplopend tot een totaal van € 493.806 waarvan ca. € 204.480 is uitgegeven.

Besteding NPO 2022		
	Subsidie	Uitgaven
NPO landelijk	€465.708	
NPO gemeentelijk	€28.098	
<i>Klassenverkleining</i>		€24.676
<i>Extra ondersteuning</i>		€120.612
<i>Scholing</i>		€2.706
<i>Soc. Emot. Ontw.</i>		€36.450
<i>Leermiddelen</i>		€20.036
		€204.480
Besteding EHK 2022		
	Reservering	Uitgaven
EHK	€56.000	€56.000

Naast het Nationaal Programma Onderwijs ging het om de regeling Extra hulp voor de klas. Het grootste deel van de middelen is besteed aan extra personele inzet, deels door eigen medewerkers, deels met tijdelijke aanstellingen en voor een klein deel door externe inhuur. Naast personele inzet is geld besteed aan scholing medewerkers, leermiddelen en programma's gericht op sociaal-emotionele ontwikkeling. De in 2022 niet-bestede middelen (ca € 289.326) worden gereserveerd voor de komende jaren. De minister van OCW heeft de bestedingstermijn van NPO verlengd tot en met schooljaar 2024-2025.

Het Nationaal Programma Onderwijs is het grootste en langstlopende programma. De scholen hebben allen een schoolscan gemaakt en een plan voor het schooljaar 2022-2023 gemaakt waar de MR'en mee hebben ingestemd. Met de GMR is afgesproken dat 15% van de NPO-middelen wordt gereserveerd voor bovenscholse zaken waaronder eventuele uitkeringen e.d. aan het eind van het programma (voor tijdelijk personeel).

Uit NPO-middelen is in 2022 geen geld besteed aan inhuur van personeel niet in loondienst.

6.2 Allocatie van middelen

Van oudsher worden de middelen die de PCBO ontvangt van OCW toegerekend per school. Een school dient een zogeheten BRIN-nummer te hebben in de administratie van OCW (DUO) op basis waarvan de middelen worden toegedeeld. Sterk bepalend bij de toedeling van middelen is het aantal leerlingen van een school. De PCBO kent drie scholen met een BRIN-nummer. De Willem de Zwijgerschool en de Regenboog vallen onder hetzelfde BRIN-nummer. Naast de middelen die de scholen van OCW ontvangen (ca. € 5,2 miljoen) zijn er ook inkomsten via het samenwerkingsverband passend onderwijs (€ 158.000) en natuurlijk via vrijwillige ouderbijdragen en voor tussenschoolse opvang (bij elkaar ca. € 170.000). In 2022 zijn hier de middelen van het Nationaal Programma Onderwijs aan toegevoegd.

De verdeling van het grootste deel van de middelen wordt op basis van de mede door de scholen gezamenlijk opgestelde en goedgekeurde begroting centraal bepaald. Dat geldt natuurlijk voor de personeelskosten (ca. € 4,4 miljoen) maar bijvoorbeeld ook voor onderhoud, meubilair, leermiddelen, ICT-apparatuur en dergelijke. Schooldirecteuren beschikken over een eigen budget voor zaken als klein onderhoud, lesmaterialen, passend onderwijs, scholing e.d. Daarnaast beschikken ze in overleg met de MR over de gelden van de vrijwillige ouderbijdragen, maar ook de bijdragen voor schoolreisje, kamp en dergelijke. De besteding van de corona-subsidiemiddelen wordt ook grotendeels op schoolniveau beslist.

Bij de centrale toedeling van geld worden de totaal beschikbare budgetten gebruikt om de scholen naar behoefte en noodzaak en dus vaak op basis van het aantal leerlingen van middelen te voorzien. Dit loopt niet geheel parallel met de OCW-criteria bij bijvoorbeeld een wat toegesneden klassenindeling of wanneer meer onderhoud noodzakelijk is. De personeelsformatie per school wordt in het bestuursformatieplan vastgesteld.

6.3 Strategisch personeelsbeleid

In het personeelsbeleid wordt onderscheid gemaakt tussen werving, kwaliteitsbevordering en arbeidstevredenheid.

Het huidige tekort aan leerkrachten is ook voelbaar bij de PCBO Leiderdorp. Dat betekent dat er allang niet meer per school wordt geworven maar centraal voor de PCBO Leiderdorp waardoor ook geen kandidaten vermorst worden. Daarnaast maken we zeer actief gebruik van eigen headhunting via (vroegere) stagiaires, voormalig personeel, tips van eigen medewerkers etc. Daarmee vind je mensen die je al kent en die ons kennen. Door deze zorgvuldige en pro-actieve werving zijn we erin geslaagd om via de boven beschreven methode tijdig, voor het begin van het schooljaar, de formatie, ons personeel, op sterkte te hebben. Daarbij zijn geen grote kunstgrepen nodig geweest; gezien de ervaringen en kosten zijn we terughoudend met zij-instromers.

We merken dat het steeds lastiger is vervanging te vinden. We hebben het afgelopen jaar helaas een aantal keer groepen naar huis moeten sturen omdat inval niet mogelijk is. Ook maken we in uitzonderlijke gevallen gebruik van een detacheringsbureau voor inval. Gezien de kosten zijn we hierin zeer terughoudend. Dit jaar konden we veel inval realiseren door de inzet van mensen die op basis van NPO ondersteunend aanwezig zijn. Daarnaast zijn er ook veel collega's bereid om af en toe extra te werken. Hiervan maken we dankbaar gebruik, maar we zien ook dat we hier voorzichtig mee om moeten gaan om meer uitval te voorkomen.

Voor wat betreft de kwaliteitsontwikkeling wordt gebruikgemaakt van extern aangeboden cursussen voor uiteenlopende onderwerpen, van taalcoördinator tot gedragspecialist. Onze studiedagen organiseren we PCBO breed met inhoudelijke onderwerpen zoals efficiënt gebruik van ons leerlingvolgsysteem. Ook is er op studiedagen ruimte voor intervisie. Deze bijeenkomsten worden per leerjaar georganiseerd.

Uit personeelstevredenheidsonderzoeken blijkt dat de meeste collega's het zeer naar hun zin hebben. De teamgeest, maar ook de eigen speelruimte en open communicatie worden gewaardeerd.

Uit de beschikbare middelen voor professionalisering en begeleiding starters en schoolleiders (in 2021 € 74.150) is een medewerker stagiaires/ werving nieuw personeel bekostigd.

6.4 Werkdrukregeling

In 2022 ontving de PCBO in het kader van de werkdrukregeling tot 1/8 een bedrag van € 258,67 per leerling en van 1/8 tot 31/12 € 268,52 per leerling. In het totaal ging het om € 198.462. Bij de besteding hiervan is de lijn van 2021 voortgezet. Het bedrag is geheel besteed aan onderwijsondersteuning in de vorm van onderwijsassistenten (2,0 fte) en vakleerkrachten (1,4 fte). Een en ander is afgestemd met schoolteams en inspraakorganen via de begroting en het bestuursformatieplan.

Bestedingscategorie	Besteed bedrag in kalenderjaar
Personeel	€ 198.462
Materieel	Nihil
Professionalisering	Nihil
Overig	Nihil

6.5 Passend onderwijs en onderwijsachterstanden

Bij de samenwerking met andere schoolbesturen in het regionaal samenwerkingsverband passend onderwijs (PPO) is al geruime tijd sprake van het zoeken naar een juiste balans tussen instandhouding (en financiering) van centrale voorzieningen en het geven van ruimte aan scholen om zelfstandig in individuele gevallen naar de beste aanpak te zoeken. De PCBO legt de nadruk op het laatste en is dan ook van opvatting dat de beschikbare middelen meer dan nu het geval is aan de scholen moeten worden toebedeeld, inclusief een verantwoording van de besteding. Welke deskundigheid waar wordt betrokken, moeten de scholen zelf kunnen beslissen (advisering door het samenwerkingsverband welke inhuur waar beschikbaar is zou een goede ondersteuning zijn).

Het samenwerkingsverband zou zich vooral moeten richten op advisering en het verzorgen van de verbinding met/ toelating tot het speciaal (basis)onderwijs.

Het bedrag voor ondersteuning was het afgelopen jaar € 222 per leerling. Dit bedrag (in 2022 ongeveer € 170.000) wordt ingezet voor extra IB-capaciteit (ca. € 90.000), ondersteuning op het gebied van meerbegaafd- en hoogbegaafdheid (ca. € 37.500), onderzoek en individuele ondersteuning voor kinderen die dat nodig hebben (ca. € 42.500). Wat betreft dit laatste wordt op de scholen vooral geld aan remedial teaching besteed.

In de vorm van een zogeheten Ondersteuningsgids heeft het PCBO het zorg-/kwaliteitsbeleid vastgelegd en via de website gepubliceerd.

6.6 Sociale veiligheid

Scholen in het primair en voortgezet onderwijs zijn sinds 1 augustus 2015 wettelijk verplicht zorg te dragen voor een veilige school. De inspectie ziet hierop toe. Hieronder valt een jaarlijkse monitoring van de sociale veiligheid.

Vanaf 2021 is met ondersteuning van de GGD samen met de (in pandige) kinderopvangorganisatie FloreoKids een veelomvattend sociaal veiligheidsplan vastgesteld dat in- en extern makkelijk (online) toegankelijk is via een digitale infographic. In de verschillende onderdelen van dit plan zijn naast zaken als een pestprotocol en werkwijze huiselijk geweld ook een beroepscode voor de medewerkers en een privacyregeling opgenomen. In de teamvergaderingen wordt aan de inhoud en uitvoering van het plan doorlopend aandacht besteed. Begin 2023 staat de evaluatie van dit sociaal veiligheidsplan op de agenda.

Al onze scholen hebben het vignet 'Gezonde School' gekregen op basis van het geïmplementeerde sociale veiligheidsbeleid. Dit beleid beschrijft hoe alle betrokkenen met elkaar omgaan in het kader van sociale veiligheid en hoe deze onderwerpen zijn verankerd in de praktijk. Scholing betreffende dit onderwerp wordt vormgegeven in samenwerking met de GGD. In 2022 hebben nieuwe leerkrachten de bijscholing 'Relaties en Seksualiteit' gevolgd. Alle leerkrachten hebben deelgenomen aan een bijscholing van de GGD waarin het volgende aan bod kwam: de infographic, de rol van de externe vertrouwenspersoon, casuïstiek en lesgeven over relaties/seksualiteit.

Jaarlijks vragen wij de kinderen van groep 5 t/m 8 om op school deel te nemen aan de leerlingenpeiling, waarvan sociale veiligheid een belangrijk onderdeel vormt. Afhankelijk van de geschiktheid van de vragenlijst nemen we het onderzoek af in groep 5 t/m 8 of groep 6 t/m 8. In het verslagjaar hebben de kinderen een digitale en anonieme vragenlijst ingevuld, beschikbaar gesteld door Vensters. De uitkomsten van het onderzoek zijn met de Inspectie gedeeld en zowel bovenschols als in de teams besproken. Waar nodig zijn per school acties ingezet om resultaten verder te duiden of signalen aan te pakken. Om het jaar bevragen we tevens ouders dan wel medewerkers. In 2022 hebben de medewerkers deelgenomen, waaraan hetzelfde vervolg is gegeven.

De scholen willen zicht hebben op de sociale veiligheid in breed perspectief. Naast de leerkrachten en kinderen zijn ouders van grote invloed op sociale veiligheid in en rondom de school. Voor de organisatie is het daarom van belang dat ouders en leerkrachten samenwerken. Ouders dienen geïnformeerd te worden, mee te kunnen denken en kennis te kunnen vergaren over sociale veiligheid. PCBO Leiderdorp werkt daartoe samen met een medezeggenschapsraad (MR) en een Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad (GMR). Zij bevragen het bevoegd gezag over de aanleiding, werkwijze en het beoogde effect, alvorens hierover hun standpunt kenbaar te maken, of ermee in te stemmen. Middels informatiebijeenkomsten en nieuwsberichten worden ouders/verzorgers daarnaast actief geïnformeerd over verschillende aspecten van de sociale veiligheid op school.

Op iedere school is de rol van interne vertrouwenspersoon/contactpersoon geborgd. Jaarlijks houden de interne contactpersonen hun kennis op peil middels cursussen, vragenlijsten en informatievoorziening.

De externe vertrouwenspersoon werkt niet op de locatie en heeft afstand en objectiviteit. Voor ouders heeft PCBO Leiderdorp deze functie belegd bij de jeugdgezondheidszorg van GGD HM. Voor medewerkers heeft PCBO Leiderdorp deze functie belegd bij Centrum Vertrouwenspersonen Plus (CVP). In 2022 hebben we op een van de studiedagen een contactmoment met deze vertrouwenspersoon georganiseerd teneinde de bekendheid binnen de organisatie te vergroten.

7 Personeel en organisatie

7.1 Personeelssamenstelling

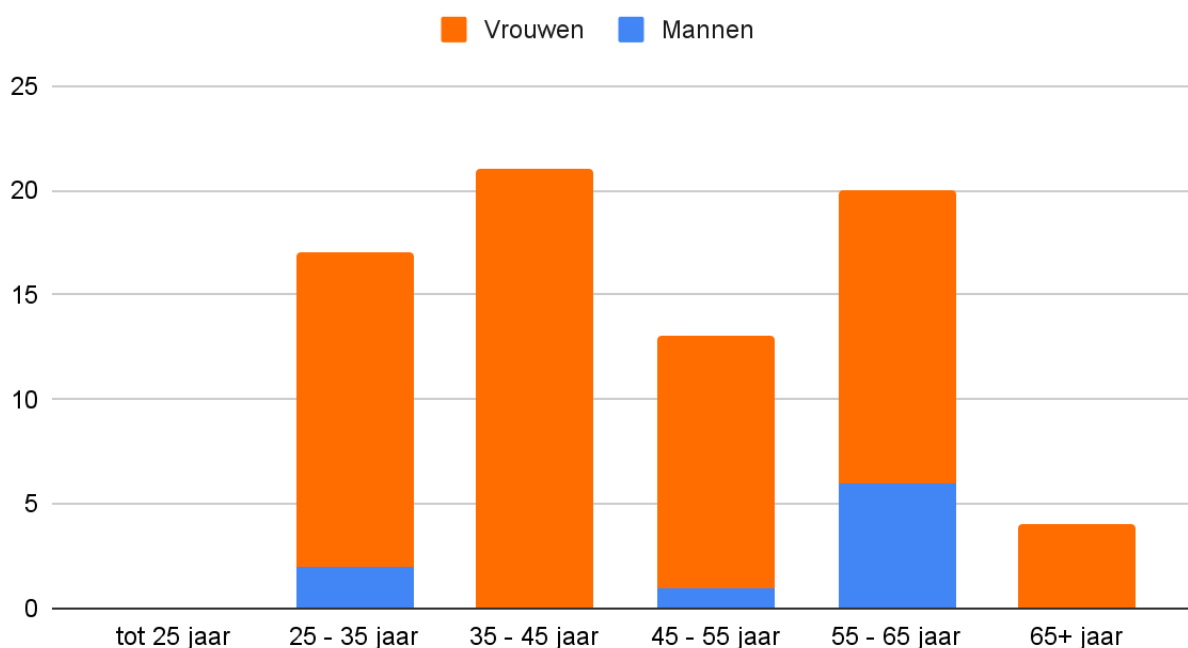
Per 1 januari 2022 had de PCBO Leiderdorp 77 medewerkers (53,9 fte) in dienst. Per 1 januari 2023 bedroeg dit 77 (54,4 fte). De uitbreiding is een gevolg van de inzet van meer tijdelijk personeel via de coronasubsidies.

De leeftijdsopbouw van het personeel houdt de aandacht, maar komt steeds meer in evenwicht. Het aantal 55-plussers bedraagt 20 en beneden 35 jaar 17.

Leeftijdscategorie	Mannen	Vrouwen
Leeftijd tot 25	0	0
Leeftijd 25 - 35	2	15
Leeftijd 35 - 45	0	21
Leeftijd 45 - 55	1	12
Leeftijd 55 - 65	6	14
Leeftijd 65+	0	4

Er is aandacht voor een leeftijdsbewust personeelsbeleid met waar mogelijk meer instroom van jonge leerkrachten met nieuwe ideeën en energie. Een bijzonder aandachtspunt vormt het zeer geringe aantal mannelijke leerkrachten. De voorbeeldfunctie voor de kinderen vraagt om een evenwichtiger verdeling.

Leeftijdscategorieën

29% van de leerkrachten wordt beloond op L11-niveau (landelijk 25%).

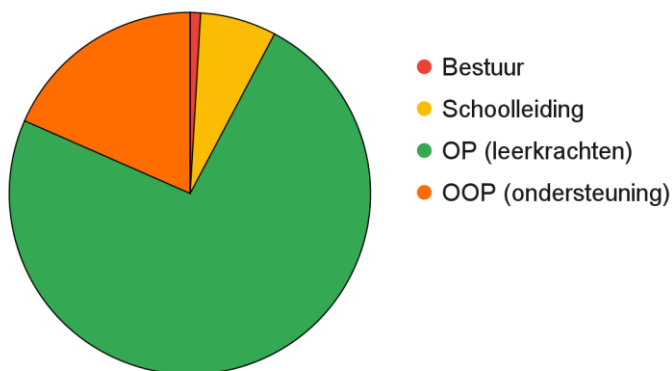
De verdeling van de medewerkers over de diverse functies is als volgt:

Funcatiegroep tot 01-08-2022	Aantal	FTE
Bestuurder	1	0,5
Schoolleiding	4	3,67
OP (leerkrachten)	57	39,66
OOP (ondersteuning)	15	9,9
Totaal	77	53,7

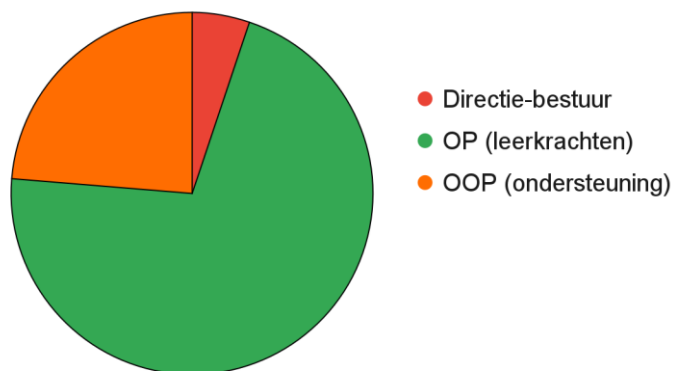
Funcatiegroep vanaf 01-08-2022	Aantal	FTE
Directie- bestuur	3	2,8
OP (leerkrachten)	57	38,7
OOP (ondersteuning)	17	12,9
Totaal	77	54,4

Het bestuur werd ruim binnen de WNT-normering beloond en vervulde geen betaalde of onbetaalde (neven)functies.

Verdeling functiegroepen in fte tot 01-08-2022

Verdeling functiegroepen in fte vanaf 01-08-2022

7.2 Ziekteverzuim

Met 5% is het ziekteverzuim in 2022 stabiel t.o.v. 2021, maar nog steeds aan de hoge kant. Ter vergelijking was het ziekteverzuim in 2019 (pre-corona) 4,7%. Aandachtspunt is het ziekteverzuim op 't Bolwerk, dat zowel op kortdurend verzuim als meldingsfrequentie negatief stijgt.

Twee langdurige ziektegevallen zorgen voor een hoge verzuimduur op de betreffende scholen. In beide gevallen is het verzuim langer dan 6 maanden geweest, zodat gebruik is gemaakt van de eigen risicoverzekering. Zolang de achtergrond niet werk gerelateerd is, is er geen aanleiding voor grote ongerustheid en specifieke maatregelen. Het vraagt steeds meer kunst & vliegwerk om de vervanging rond te krijgen. We zijn er vrijwel steeds in geslaagd om de uitval via vervanging op te lossen. Deze vervanging gaat, in de meeste gevallen, ten koste van de NPO ondersteuning. Ook hebben we een aantal keren een groep thuis moeten laten blijven. Bijzonder is dat corona wel het

nodige kortdurend verzuim heeft opgeleverd, maar geen verhoging van het algemene ziekteverzuim.

Ziekteverzuim per school 2022	
Willem de Zwijger	5,14 %
Kastanjelaan	1,29 %
't Bolwerk	11,21 %
Regenboog	0,65 %
Centraal Bureau	0,0 %
Totaal	5,0%

De verzekering tegen ziekteverzuim is enkele jaren geleden ondergebracht bij een particuliere verzekeraar. Dit mede omdat landelijk hierop werd aangedrongen omdat de collectieve verzekering via het Vervangingsfonds zou worden beëindigd. De verzekering betaalt na een half jaar 100% van de loonkosten en in het tweede ziektejaar 70%. Dit heeft ons in 2022 met de langdurige zieken het nodige opgeleverd. Door de vervanging door NPO-ondersteuners zijn de effecten van het (niet-verzekerde) kortdurend verzuim in financiële zin beperkt gebleven. Gevreesd mag worden dat dit in 2023 niet meer het geval zal zijn omdat we door aflopen van de NPO-gelden deze contracten niet kunnen verlengen. Hier komt nog bij dat de verzekeringspremies voor ziekte overal hard stijgen. Een benchmark met andere verzekeraars in 2021 heeft niet tot een goedkopere oplossing geleid.

7.3 Vervanging, uitkeringen na ontslag

De landelijke - al een flink aantal jaren voorspelde - problemen bij de beschikbaarheid van leerkrachten hebben PCBO in het verleden niet erg veel problemen bezorgd. Zowel bij de werving van nieuw personeel als bij de vervanging bij ziekte werden vrijwel steeds goede oplossingen gevonden. Dat we dat geheel op eigen kracht konden doen, vaak met (voormalige) stagiaires of eigen personeel dat bereid was extra uren te werken en gepensioneerde leerkrachten, tekent de kracht van de organisatie. Corona heeft hier veel problemen opgeleverd. Niet alleen was er meer uitval dan gebruikelijk (gelukkig meestal kortdurend) maar de oplossingsmogelijkheden zijn ook een stuk minder geworden onder meer doordat ook eigen personeel wordt ingezet om door kinderen opgelopen achterstanden weg te werken, in het kader van het NPO.

In het verslagjaar zijn er werkloosheidsuitkeringsverplichtingen geweest of ontstaan. We zijn altijd scherp op eventuele uitkeringsverplichtingen. Om te voorkomen dat onnodig uitkeringsverplichtingen ontstaan, is de administratie in overleg met het administratiekantoor zo ingericht dat tijdelijke contracten goed bewaakt worden. Door het incidentele karakter van de NPO-gelden zullen we helaas halverwege 2023 verschillende contracten niet kunnen verlengen.

Voor de werkloosheidsverzekering is net als bij de collectieve ziekteverzekering een wijziging aan de orde. Vanaf 1 augustus 2022 zijn de regels bij het Participatiefonds aangescherpt en gaan schoolbesturen een groter eigen risico dragen. Hoe dit uitwerkt zal de komende jaren moeten gaan blijken.

7.4 Professionalisering en begeleiding starters

In 2022 ontvingen we een bedrag van €74.150 in de lumpsum gericht op professionalisering en begeleiding van starters. Met dit bedrag hebben we ingezet op:

- PCBO-brede scholing op het gebied van sociale veiligheid. Dit mede om nieuwe leerkrachten bij te scholen in het meerjarige traject dat de zittende leerkrachten reeds hadden gevolgd;
- bekostiging van de opleiding tot leraarondersteuner voor drie medewerkers, om de kwaliteit van onderwijsassistentie te verhogen en breder inzetbaar te maken;
- bekostiging van de opleiding tot intern begeleider van drie medewerkers, om in aanmerking te komen voor deze functie, kennis en kunde te verbreden of toekomstige inzet in deze functie intern te kunnen waarborgen.
- bekostiging van de inzet van een specialistisch medewerker die zich richt op de bovenschoolse begeleiding van de startende leerkrachten;
- scholing en coaching van de schooldirecteuren in ontwikkeling naar een bestuurdersfunctie.

Daarnaast hebben individuele leerkrachten vakspecifieke trainingen gevolgd. Dit op eigen verzoek dan wel in overleg met de schooldirecteur.

8 Huisvesting en bedrijfsvoering

8.1 Schoolgebouwen

De PCBO Leiderdorp beschikt over vier gebouwen.

Het schoolgebouw van de Regenboog is in 2016/2017 gerenoveerd. Samen met het openbaar onderwijs (PROO) en kinderopvang (FloreoKids) is dat Kindcentrum Voorhof. Het onderhoud van het totale gebouw is door de gezamenlijke gebruikers ondergebracht in een stichting. In de loop van 2022 is opnieuw een extra klaslokaal gecreëerd. Hier heeft voor het kantoor van directie een kleine verbouwing plaatsgevonden.

Het beheer van KC Voorhof is in gezamenlijkheid met Floreokids en PROO Leiderdorp ondergebracht bij MVGM. Dit is niet naar tevredenheid. Hier zal kritisch naar gekeken moeten worden.

Het gebouw van de School Kastanjelaan is nieuw (2012). De in vorige jaren gesignaleerde opleveringsproblemen met klimaatregeling en energievoorziening zijn op een beheersbaar niveau gekomen. Het college van B en W heeft een stuk grond aangekocht, grenzend aan het huidige schoolplein t.b.v. ruimte-uitbreiding van het schoolplein. Dit vereist een wijziging van het bestemmingsplan. In de tweede helft van 2022 is er een bewonersavond voor de buurt georganiseerd. Die heeft ertoe geleid tot een nieuw verkeersonderzoek. Op de uitkomst daarvan wordt nog gewacht. Pas daarna kan er gestart worden met een vergunningsaanvraag.

Het gebouw van de Willem de Zwijger staat in het IHP voor vernieuwbouw in 2023-2024. Wegens tekort aan capaciteit bij de gemeente is het bestuur gevraagd of dit uitgesteld kan worden. Het bestuur is hiermee onder voorwaarden akkoord gegaan. Dit zal pas in de tweede helft van 2023 opnieuw opgepakt worden. Op de Willem wordt nog gewerkt met traditionele verwarmings- en ventilatievoorzieningen. Mede door de omvang van het gebouw en de lokalen zijn de ventilatieproblemen op de Willem beperkt en kan verbetering wachten op de voorziene renovatie in 2024/25.

De vernieuwbouw voor 't Bolwerk, onderdeel van het nieuwe KC Buitenhof, vordert gestaag. Nadat corona het proces langere tijd heeft doen stilvallen, zijn er in 2022 grote stappen gemaakt. De gemeente die als bouwheer optreedt heeft de regie bij een projectcoördinator gelegd. Zij overlegt geregeld met de projectgroep. Deze doet voorstellen in de stuurgroep, bestaande uit de besturen van de verschillende organisaties, die de beslissingen nemen. Eind 2022 is er door de stuurgroep een keuze gemaakt voor een architect. Dit is Topoz.

Mede als gevolg van de coronaproblemen is er meer aandacht voor de ventilatie van de gebouwen. Natuurlijke ventilatie via ramen en deuren heeft ook in 2022 de nodige extra energiekosten opgeleverd en is natuurlijk geen duurzame oplossing. Alle klaslokalen zijn voorzien van een CO2-meter.

Voor een eigen bijdrage in de renovaties ten behoeve van duurzaamheidsmaatregelen is een bestemmingsreserve gevormd van € 121.000. Voor 't Bolwerk is onder voorwaarden via de gemeente een -landelijke- ventilatiesubsidie van € 90.000 verkregen en als bestemmingsreserve opgenomen. De onderhoudsvoorziening Groot onderhoud is gestegen naar € 155.000. Er wordt

aangekondigd dat de richtlijnen voor de opbouw van de onderhoudsvoorziening vanaf waarschijnlijk 2024 gewijzigd worden zodat het meerjaren onderhoudsplan (MJOP) fors aangepast zal moeten worden. Dit zal naar verwachting gaan betekenen dat een flink bedrag uit de algemene reserve naar de onderhoudsvoorziening moet worden overgeheveld. Een probleem is daarbij wel dat het maken van een aangepast MJOP voor 't Bolwerk en de Willem moet wachten tot na de renovatie. Deze nieuwe richtlijnen worden echter al vele jaren aangekondigd, maar telkens wordt dit op de lange baan geschoven. Kortom, we gaan voorlopig nog even op de oude manier door, maar hebben, in samenwerking met medegebruiker FloreoKids, wel een nieuw MJOP voor de Kastanjelaan laten maken.

8.2 Duurzaamheid

De afgelopen jaren heeft de PCBO het nodige geïnvesteerd in de duurzaamheid van de schoolgebouwen. De nieuwbouw en renovatie van de Kastanje en de Regenboog heeft bijgedragen aan een veel grotere duurzaamheid, onder meer door de klimaatinstallaties, dubbele ramen, LED- verlichting, vloerverwarming e.d. Voor beide gebouwen staat de installatie van zonnepanelen nog op de verlanglijst, waarbij de dakconstructies het niet makkelijk maken. De Willem en 't Bolwerk hebben beide al 7 jaar zonnepanelen en LED- verlichting. Ze staan ook allebei in het IHP van de gemeente als te renoveren gebouwen die aan de BENG-vereisten gaan voldoen.

LED-verlichting en zonnepanelen zijn in 2014 geleased bij gebrek aan liquide middelen. De leasetermijn van de LED-verlichting is in 2021 afgelopen zodat we daar nu echt aan gaan verdienen. Stoppen met lease van de zonnepanelen staat voor 2026 op de agenda.

8.3 Administratieve organisatie

In de afgelopen jaren is in overleg met administratiekantoor en accountant de nodige aandacht besteed aan de diverse onderdelen van de administratieve organisatie. Naast het managementstatuut werd in 2015 ook een handboek AO opgesteld en een treasury-statuut. Begin 2020 is een afzonderlijk inkoop- en aanbestedingsbeleid vastgesteld. In sommige gevallen sluit de PCBO aan bij een collectieve inkoop samenwerking (bv. bij energie is via een landelijk collectief een 5-jarig contract gesloten) maar in de meeste gevallen zijn de inkoopbedragen laag en kan een met vergelijking van prijzen bij andere aanbieders en/of onderhandse aanbesteding worden volstaan. Het probleem bij inkoop tegen bedragen die in de buurt van strengere voorschriften komen is wel dat de PCBO vaak te groot voor het servet en te klein voor het tafellaken is. Maar veelal worden hier acceptabele oplossingen gevonden. Het treasury-statuut is volgens de wettelijke regelgeving. De factuuradministratie is geheel gedigitaliseerd en voorzien van diverse controlepunten. Medio 2016 zijn de schoolfondsen, duidelijk te onderscheiden, in de PCBO-administratie ondergebracht en daarmee ook onderdeel van het jaarverslag geworden. Geleidelijk aan begint deze werkwijze ook bij de scholen te wennen. Inmiddels is een controller werkzaam om de bedrijfsvoering te versterken.

8.4 Privacy

Per 25 mei 2018 werd nieuwe (Europese) regelgeving rond privacy van kracht. Dit heeft bij de PCBO tot aanscherping van een aantal regels en procedures geleid. Er is een actueel

privacyreglement van kracht geworden, er worden standaard afspraken gemaakt met leveranciers over het gebruik van persoonsgegevens, vastgelegd in een register van verwerkingen waarin alle door de PCBO gebruikte persoonsgegevens zijn vastgelegd. Een en ander wordt gemonitord en zo nodig geactualiseerd door een extern aangestelde functionaris gegevensbescherming (FG). De functionaris gegevensbescherming maakt jaarlijks een overzicht van de stand van zaken en eventuele gebreken. In het verslagjaar zijn geen onregelmatigheden t.a.v. te beschermen gegevens geconstateerd.

9. Onderwijs

9.1 Ontwikkeling

Op basis van de keuzes in het strategisch beleidsplan en het onderwijskundig beleidsplan is besloten om niet elke school eigen lesmethoden te laten aanschaffen, maar om in gezamenlijk overleg methoden te kiezen die op alle vier de scholen worden toegepast. De verschillen in leerlingenpopulatie in Leiderdorp leiden niet tot de wens of noodzaak om verschillende methodes te hanteren. Kiezen voor dezelfde methoden biedt bovendien de mogelijkheid voor een meer gedegen afweging, een efficiënte inkoop en onderlinge uitwisseling van ervaringen en 'best practices'.

Bij dit alles wordt onderkend dat een goede lesmethode veel kan helpen, maar dat het uiteindelijk gaat om de kwaliteit van de leerkrachten. Via scholing, coaching en intervisie wordt hier veel in geïnvesteerd, onder meer door interscolaire intervisiegroepen. Door de coronaproblemen is hier ook in de eerste helft van 2022 minder tijd aan besteed dan was beoogd. De komende jaren valt hier absoluut het nodige in te halen. Inmiddels is een begin gemaakt met het opstellen en uitvoeren van scholingsjaarplannen op stichtingsniveau, waarbij didactisch handelen en verankeren van uit verbetertrajecten opgedane kennis thans de boventoon voeren.

De scholen werken in toenemende mate met groeps- en schooleigen doelen. Per leerjaar en specifieke groep wordt in kaart gebracht welke opbrengsten op basis van ervarings- en vergelijkingscijfers worden verwacht. Ook school- en stichtingsbreed worden ontwikkelingen in kaart gebracht en afgezet tegen opbrengsten bij de andere scholen in de stichting, landelijke gemiddelden en met name ook scholen in den lande van vergelijkbare weging. We streven daarbij op onze scholen naar opbrengsten die duidelijk boven die van vergelijkbare scholen liggen. In overleg met het schoolteam en waar nodig de individuele leerkrachten worden concrete doelen gesteld, waarbij - en in toenemende mate in de bovenbouw - de referentieniveaus een aanknopingspunt voor hoge verwachtingen vormen. Drie keer per jaar voeren IB en directie groepsgesprekken met de leerkrachten waarbij de opbrengsten en ontwikkelingen worden geëvalueerd aan de hand van deze doelen en zo nodig afspraken worden gemaakt of aanpassingen worden gedaan om de gewenste ontwikkeling tot stand te brengen. De wegingen en omstandigheden van onze scholen zijn dusdanig dat we hoge verwachtingen hebben van de ontwikkeling van onze leerlingen.

De landelijke tendens van afnemende basisvaardigheden zien we slechts ten dele en niet in algemene zin terug op de scholen van de PCBO. Niettemin is het afgelopen jaar een bovenschoolse werkgroep opgestart, waar in ieder geval de rekencoördinatoren van de scholen zitting in hebben, om op zoek te gaan naar een adequate vervanger van de al wat langer in gebruik zijnde rekenmethode. Met behulp van gemeentelijke financiering is voor de jongste leerlingen extra taalbegeleiding opgezet. Op een van de scholen van de PCBO loopt daarnaast een pilot om buiten schooltijd kosteloos NT2-begeleiding te bieden onder leiding van een gecertificeerde leerkracht. Ook is per school wederom flink geïnvesteerd in leesontwikkeling en -

motivatie. In overleg met de MR is op enkele scholen het door corona niet-uitgegeven excursiebudget ingezet voor leesinterventies.

Op basis van de zogeheten NPO-menukaart is op de scholen gekozen voor verschillende vormen van effectieve interventies die het onderwijs versterken. Van werken in kleine groepen, individuele begeleiding, extra ateliers, meetinstrumenten en externe RT tot volledige klassensplitsingen. Stichtingsbreed is gekozen voor een scholingsaanpak op het gebied van feedback, op basis van onderzoek het meest effectief om achterstanden en vertragingen zo ver en snel mogelijk in te lopen. Alle scholen hebben hierover scholingsbijeenkomsten gevolgd en worden met vervolgoopdrachten en evaluaties aan het werk gezet. Hoewel corona veel van de bijeenkomsten naar het digitale heeft gedwongen (met alle nadelen van dien) blijven we dus zeker oog houden voor de voortdurend gewenste kwaliteitsimpulsen.

Met behulp van de GGD Leiden en in samenwerking met kinderopvang FloreoKids is een breed gedragen sociaal veiligheidsbeleid opgesteld. Daarbij gaat het om hoe te handelen bij grensoverschrijdend gedrag, omgang met seksualiteit, huiselijk geweld, crisissituaties tot aan privacyregels voor sociale media en een beroepscode voor professionele medewerkers toe. Implementatie naar de teams is gerealiseerd maar verdient jaarlijks opnieuw aandacht. Elementen als de meldcode en gezonde seksualiteitontwikkeling zijn dit jaar opnieuw in alle teams de revue gepasseerd. Nieuwe medewerkers worden bijgeschoold in de kennis die tijdens dit traject is vergaard. Alle vier de scholen hebben op basis van deze aanpak het vignet Gezonde School van het Trimbos instituut gekregen.

Voor wat betreft de aandacht voor sociaal-emotionele ontwikkeling is in samenwerking met ParnasSys een werkmethode ingevoerd die samen met een overzicht van de cognitieve ontwikkeling van kinderen twee keer per jaar, per kind en per groep, een evaluatie mogelijk maakt. Uit de NPO-middelen is de invoering van HiRO mogelijk geworden, waarbij gedurende een schooljaar normen en waarden centraal komen te staan in de klas, gekoppeld aan gespreksonderwerpen maar ook fysieke activiteiten. Deel van HiRO is het zogeheten schooljudo, waarbij kinderen in een serie van judotrainingen worden getraind in de praktische realisatie van waarden en normen in hun gedrag (respect, samenwerking, vertrouwen e.d.). De uitvoering hiervan heeft tot nu toe zowel bij kinderen, leerkrachten als ouders veel waardering opgeleverd.

9.2 Leerlingen

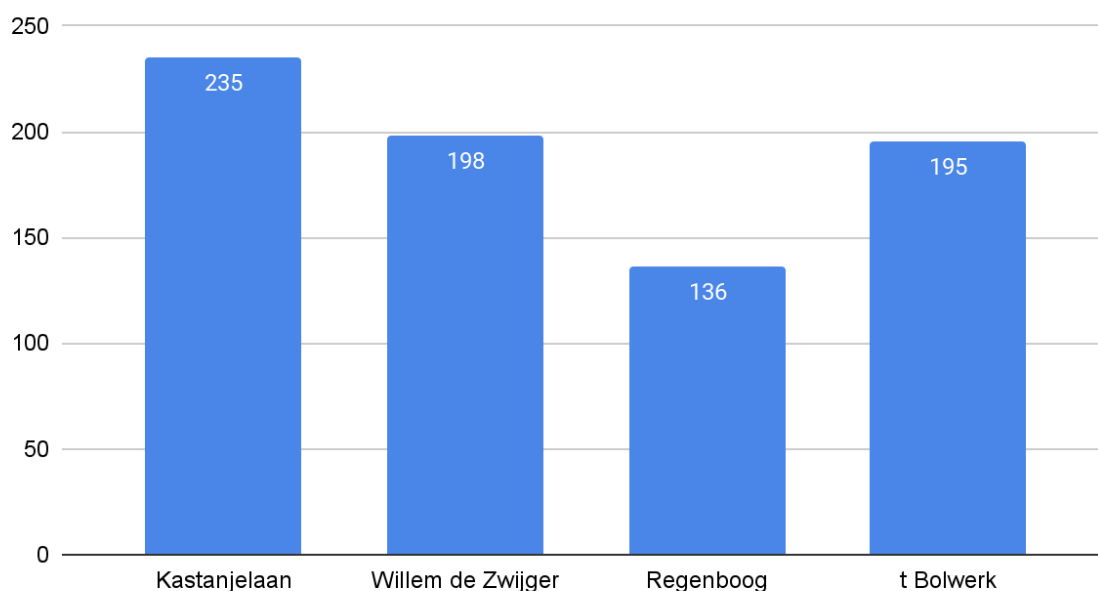
Op de teldatum 1 oktober 2022 telden de verschillende scholen samen in totaal 764 leerlingen, een stijging van 3 ten opzichte van 1 oktober 2021 (761 leerlingen). Dit ondanks de (geplande) vermindering van het aantal groepen op de School Kastanjelaan.

Met kleine schommelingen is op alle scholen sprake van stabilisatie of beperkte stijging. Gezien de druk die het leerlingaantal legde op het gebouw en de omgeving, is besloten de groei van de School Kastanjelaan af te remmen. Dit hangt ook samen met het streven naar behoud van de menselijke maat. Directeur en personeel moeten de kinderen, hun ouders en elkaar goed kennen. Geleidelijk aan daalt het aantal leerlingen op de School Kastanjelaan. Om het totaal aantal leerlingen van de PCBO in stand te houden zullen de andere scholen dus enige groei moeten gaan

krijgen. Dit gebeurt nu al bij de Willem de Zwijgerschool maar in het bijzonder bij de Regenboog is het streven hierop gericht. De hier beschreven ontwikkeling bij de School Kastanjelaan is dus tot nu toe op de andere scholen gecompenseerd.

Bijzondere ontwikkeling na 2022 is de verandering van de teldatum van 1 oktober naar 1 februari, onderdeel van een grootscheepse poging van het Ministerie van Onderwijs om de vele bekostigingsregels te vereenvoudigen.

Leerlingaantal 2022

Aantal leerlingen per teldatum

	2019	2020	2021	2022	1-2-2023	1-2-2024 <i>prognose</i>
Willem de Zwijger	165	171	185	198	204	207
Kastanjelaan	281	266	248	235	234	204
Bolwerk	197	195	199	195	189	188
Regenboog	102	119	129	136	138	147
TOTAAL	745	751	761	764	765	746

9.3 CITO

Een indicatie voor de kwaliteit van het (cognitieve) onderwijs is de zogenaamde CITO-toets. Over de waarde hiervan is veel verschil van mening. Het is een momentopname en het is belangrijker om zicht te houden op de ontwikkeling van individuele leerlingen in de cognitieve vakken dan dat het iets zegt over de kwaliteit van een school die over nogal wat meer gaat. De waarde van de eindtoets van groep 8 wordt mede bepaald door de toevallige samenstelling van een groep. De kwaliteit van een school met een gemêleerde samenstelling zou ondanks een lagere CITO-score weleens hoger kunnen zijn dan een school met grotendeels HBO/WO opgeleide ouders. Het kan ook zomaar zijn dat een school eenmalige uitschieters naar boven of beneden heeft op basis van de groepssamenstelling. Zo'n uitschieter naar beneden heeft 't Bolwerk gekend in 2019 en de

Willem in 2021. Kortom, het (doorgesloten) belang dat zeker aan de CITO Eindtoets wordt gehecht valt te relativieren, maar het is wel een goed hulpmiddel om individuele leerprestaties te volgen. Inmiddels bestaan er naast CITO nog 4 andere toetsen waarvan de resultaten niet of nauwelijks vergelijkbaar zijn met CITO. Meer dan 50% van de scholen neemt inmiddels een andere dan de CITO Eindtoets af. Op basis van de ervaringen op onze school en de mate waarin ons onderwijs aansluit bij de verschillende soorten toetsen, heeft de PCBO ook in 2022 voor de schriftelijke Centrale Eindtoets geopteerd.

Nadat de functie van de toets enkele jaren geleden door de overheid tot ‘tweede objectieve gegeven’ ná de zienswijze van de school is benoemd, is de wijze waarop deze toets wordt afgenomen en de waarde die hij (niet) heeft weer enkele jaren verder bediscussieerd. In het kader van gelijke kansen gaat de toets vanaf schooljaar 2023-2024 ‘Doorstroomtoets’ heten met een afnamemoment eerder in het schooljaar, voorafgaand aan eventuele aanmeldingen bij het VO. Voor de beoordeling van de prestaties van leerlingen wordt stapsgewijs meer aangesloten bij de zogeheten referentieniveaus, eerder dan bij een landelijk gewogen toetsscore.

Dit laatste gebeurt ook binnen onze organisatie. Waar onze scholen over het algemeen boven het landelijk gemiddelde scoren, vindt er tegenwoordig een meer diepgaande analyse plaats van de resultaten, waarbij de opbrengsten worden afgezet tegen de verwachtingen en doelstellingen van de groep, maar ook wordt gekeken naar de schoolweging en hoe een prestatie van de ene school zich verhoudt tot die van soortgelijke scholen met eenzelfde of vergelijkbare weging. De beschikbare data geven bovendien een volledig beeld ten aanzien van prestaties op zowel de basisvaardigheden taal/rekenen als de onderdelen binnen elk vakgebied. Deze manier van werken stimuleert hoge verwachtingen bij alle betrokkenen, geeft inzicht in prestaties en groei en kan uiteindelijk leiden tot inhoudelijke of personele aanpassingen.

Uitslagen CITO Eindtoets

	2018	2019	2020	2021	2022
Willem de Zwijger	537,6	537,1	n.v.t.	533,5	540,8
Kastanjelaan	538,5	538,5	n.v.t.	539,3	536,6
't Bolwerk	530,0	531,6	n.v.t.	539,5	538,2
Regenboog	542,8	542,2	n.v.t.	539,7	539,5
<i>Landelijk gem.</i>	<i>535,6</i>	<i>535,7</i>	<i>n.v.t.</i>	<i>534,5</i>	<i>534,8</i>

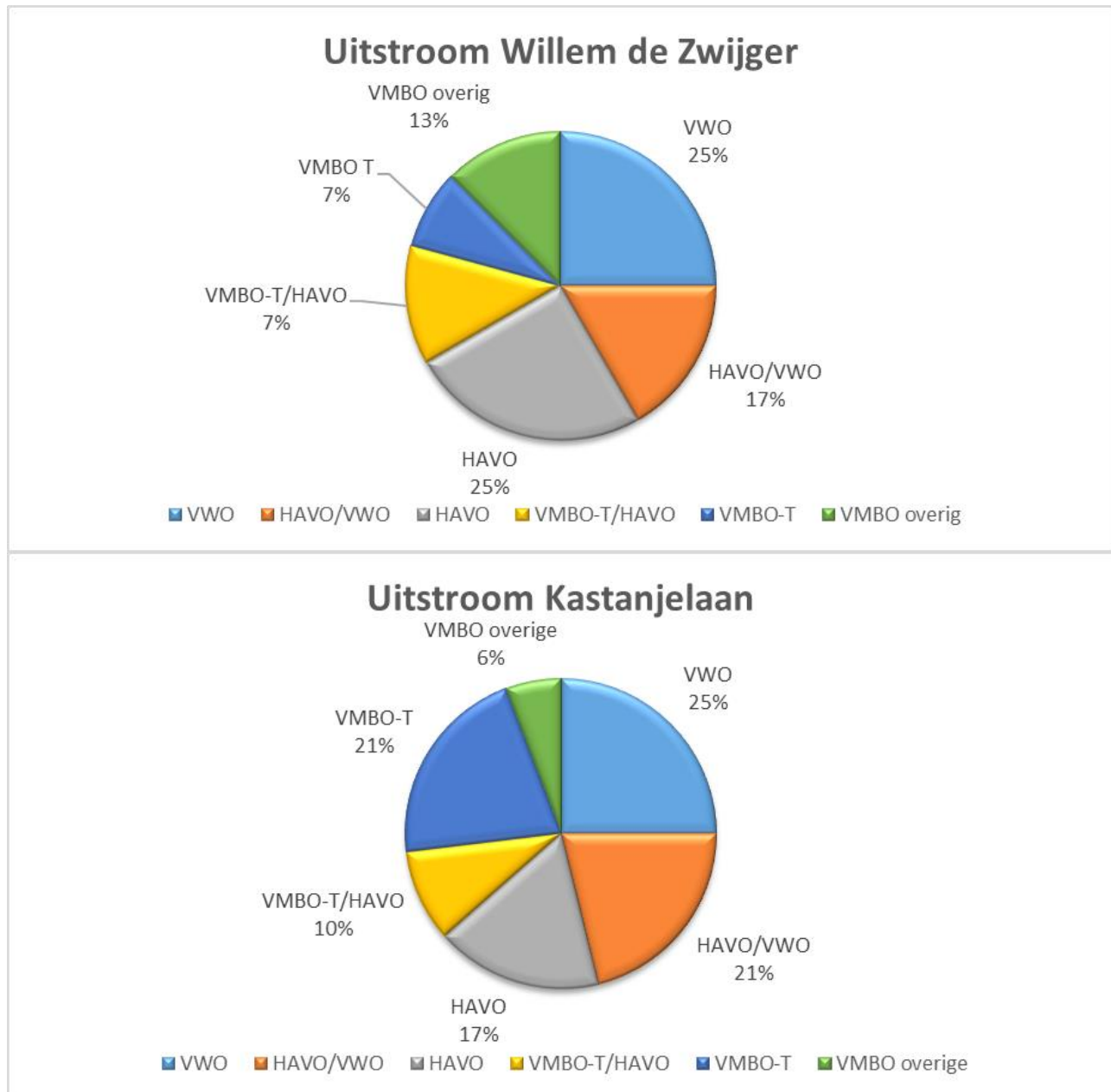
Door de coronasituatie zijn in 2020 de CITO-eindtoetsen van overheidswege geschrapt. De scores over 2022 laten zien dat de invloed van corona, tegen de verwachting in, nog relatief beperkt was. De scores van alle vier de scholen lagen duidelijk boven het landelijk gemiddelde. Gezien de zwakte van een van de groepen 8 op de Kastanjelaan werd het gemiddelde daar enigszins gedrukt. In de betreffende groep wordt door directie en IB een diepere analyse gemaakt.

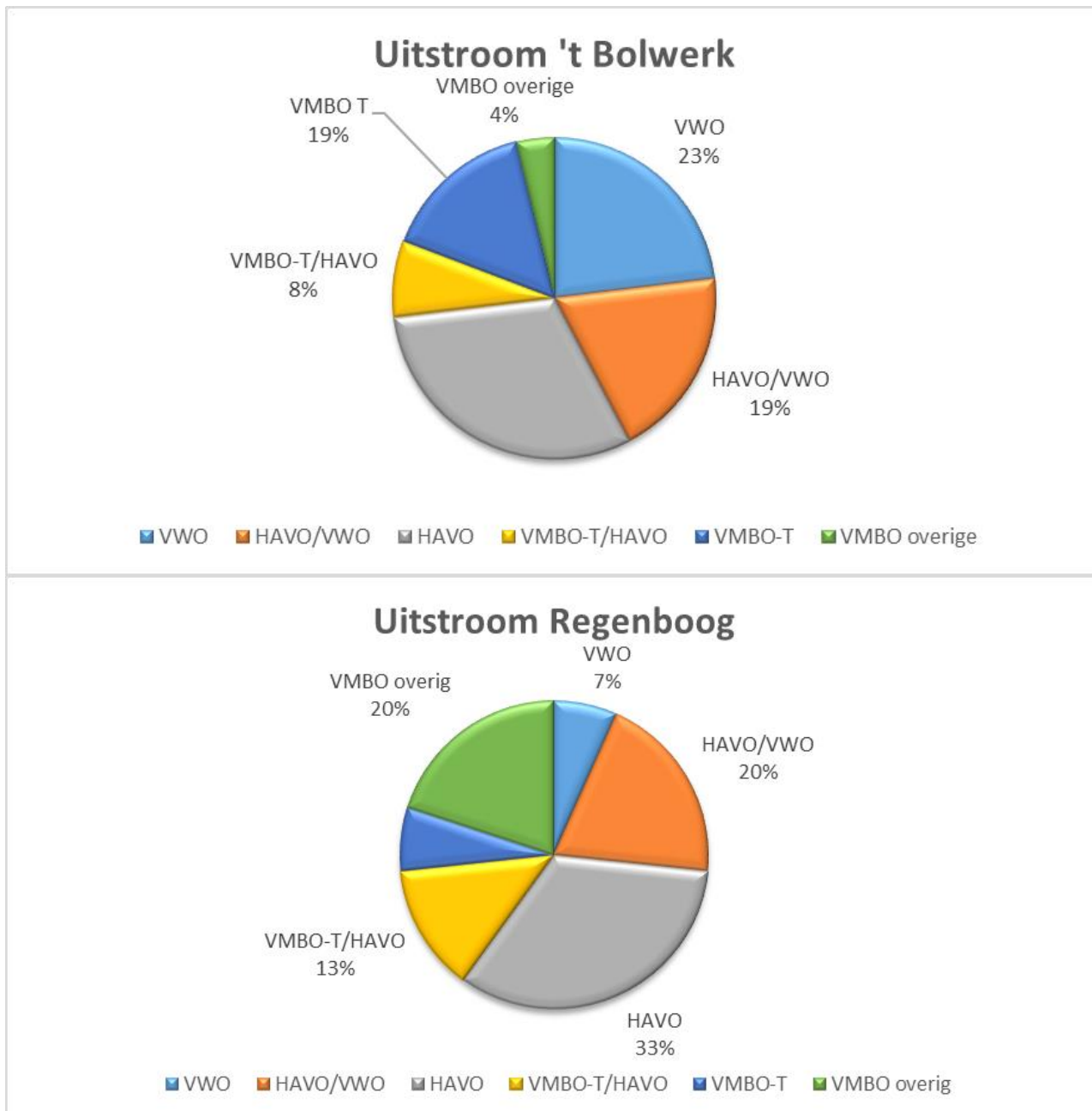
Omdat we het gebruik van CITO in de groepen 3 t/m 7 als hulpmiddel voor groeiobservatie willen verbeteren, wordt al enige tijd geïnvesteerd in versterking van het HandelingsGericht Werken en de toepassing van differentiatie bijv. via Klasseplan. Het werken met concrete doelen geeft richting aan een scherpe evaluatie van het gegeven onderwijs. Het is zaak om de aandacht niet te laten verslappen!

9.4 Schoolkeuze vervolgonderwijs

Over het algemeen geeft de schoolkeuze Voortgezet Onderwijs een goede indicatie van het niveau van de leerlingen. Sinds enkele jaren is deze keuze niet primair afhankelijk van de uitkomsten van de CITO-toets, maar van het advies van de leerkracht. Over enige tijd wordt de werkwijze bij advisering over het vervolgonderwijs opnieuw aangepast vanuit de veronderstelling dat daarmee kinderen van lager opgeleide ouders een sterker meebepalende toetswaardering krijgen. Bijgaand een overzicht van de uitstroom in 2022 van onze vier scholen.

9.5 Klachtenregeling, tevredenheidsonderzoeken

De Stichting PCBO kent een eigen klachtenregeling, onder meer zichtbaar op de website. In 2022 zijn geen klachten op basis van de regeling ingediend.

In 2022 is een medewerkerstevredenheidsonderzoek op alle vier de scholen gehouden. De algemeen gemiddelde tevredenheid ligt met 7,8 hoger dan bij de vorige meting in 2020. Kanttekening is wel dat de onderzoeksmethodiek verschilt en er (overigens ook voor de leerlingen) gebruik wordt gemaakt van een ander onderzoeksprogramma dan voorheen. De uitkomsten zijn in de teams en met de MR'en besproken. Intern worden bijzondere aandachtspunten opgepakt.

In 2022 vond ook weer een tevredenheidsonderzoek onder leerlingen plaats. Daar schommelen de scores op de verschillende scholen tussen een 7,2 en 8,1; net op en net onder het landelijk gemiddelde. Aan enkele minder gewaardeerde punten wordt inmiddels gewerkt. Dat geldt vooral

voor de ruimte op het schoolplein van de School Kastanjelaan waar de bovenbouw erg tekortkomt, maar ook het welbevinden in een enkele jaargroep. Het leerlingtevredenheidsonderzoek vindt ook in 2023 weer plaats, evenals een tevredenheidsonderzoek onder ouders. De feedback die deze onderzoeken oplevert wordt beschouwd als bouw materiaal voor de verdere versterking van het PCBO-onderwijs, de (sociale) veiligheid en de algehele schoolbeleving.

9.6 Inspectie Onderwijs

In november 2022 heeft voor het eerst sinds 2017 een fysiek inspectieonderzoek plaatsgevonden. In de voorgaande jaren was er incidenteel contact met de inspecteur om de stand van zaken te bespreken. Dit gaf geen aanleiding voor nader onderzoek, de scholen zijn op peil. Inmiddels stonden we weer op de planning voor een daadwerkelijk bezoek en waren we dus in de laatste maanden van het jaar 'aan de beurt'.

De Inspectie doet in haar huidige werkwijze onderzoek naar het bestuur en de mate waarin beleid bekend is bij en geworteld is in de dagelijkse onderwijspraktijk. Om dit na te gaan heeft eerst een gesprek plaats met het bestuur plaatsgevonden, waarin de visie en missie van de stichting zijn gepresenteerd. Vervolgens heeft de Inspectie het toegelichte beleid geverifieerd bij een vertegenwoordiging van leerkrachten, de IB'ers, de raad van toezicht en de GMR. Aanvullend is de financiële huishouding nader tegen het licht gehouden in gesprek met de portefeuillehouder financiën en de controller.

Een en ander heeft geleid tot een rapport van de Inspectie, waarbij zij nadrukkelijk ingaat op een aantal speerpunten van het huidige onderzoekskader. Na een inhoudelijke reactie van het bestuur zal het definitieve rapport in de loop van 2023 worden gepresenteerd.

De belangrijkste overwegingen uit het rapport zijn reeds bekend.

Op alle onderzoeksonderdelen (Besturing, Kwaliteitszorg, Ambitie) wordt de PCBO voldoende beoordeeld. De PCBO kiest er bewust voor niet voor de kwalificatie 'goed' te gaan, een kwalificatie op aanvraag die slechts ziet op een deel van het onderwijs en aandacht/middelen vraagt die daarmee niet op het primaire proces kunnen worden ingezet.

De Inspectie geeft voorts aan dat het bestuur beschikt over een systeem van kwaliteitszorg waarmee het zicht krijgt op de kwaliteit van het onderwijs en tevens bij kan sturen indien dit nodig is. De gestelde bestuursdoelen worden gerealiseerd door de scholen en er is weinig sprake van uitval van leerlingen, mede door gerichte aandacht voor passend onderwijs voor alle leerlingen. De leerlingen zijn over het algemeen zeer tevreden over hun eigen school en er is sprake van deugdelijk financieel beheer.

De kwaliteit wordt doorlopend gemonitord middels jaarlijkse tevredenheidsonderzoeken onder leerlingen en om het jaar onder medewerkers en ouders. De opbrengsten van het onderwijs worden zichtbaar gemaakt in trendanalyses (2x per jaar) die op team-, directie- en bestuursniveau worden besproken. Aan de hand van groepsbesprekingen worden de doelstellingen per jaargroep tussentijds gevolgd. De leerkrachten werken met groepsplannen die minimaal twee keer per jaar worden geëvalueerd. Hiermee wordt planmatig aan doelen gewerkt en kan de aanpak tussentijds worden bijgesteld. Naar aanleiding van de opbrengsten op de eindtoets worden scholen onderling met elkaar en met vergelijkbare scholen vergeleken. Conclusies uit de analyse (door IB en directie)

hiervan leidt tot aanscherping van de aanpak in het schooljaar erna. Daarnaast heeft de evaluatie invloed op personele keuzes op de scholen.

Aandachtspunt voor de PCBO is om de opbrengstdoelen duidelijker en meetbaarder formuleren en daarmee voor een hogere ambitie te durven gaan. In de meerjarenbegroting kan de koppeling tussen doelen en de inzet van middelen worden verbeterd, alsmede de aandacht voor risicobeheersing.

Het bestuur krijgt tot slot een aantal 'herstelopdrachten in vertrouwen'. Daarmee geeft de Inspectie aan erop te vertrouwen dat een geconstateerd aandachtspunt wordt verholpen en volgt geen verdere controle hierop. Zo wordt voor de invulling van het burgerschapsonderwijs aangegeven dat er een duidelijkere leerlijn moet worden geformuleerd, met concrete en heldere doelen waarop wordt toegezien. Inmiddels is met deze verbeterslag een start gemaakt. Daarnaast wordt een aanvulling op de informatie in het bestuursverslag gevraagd over het interne risicobeheersings- en controlesysteem en het toezicht op een doelmatige besteding van middelen. Dat zal in dit verslag reeds terug te lezen zijn in de hoofdstukken 3 en 10.

Het bestuur valt verder onder het reguliere toezicht van de Inspectie van het Onderwijs, er is geen aanleiding gevonden voor nader of ander onderzoek.

9.7 Onderzoek en internationalisering

Gezien de omvang en prioritering van de PCBO wordt er geen tijd gespendeerd aan eigen activiteiten op het gebied van onderzoek en internationalisering.

10 Financiën

Goed financieel beleid komt tot uiting in twee pijlers, die van continuïteit en die van risicomanagement.

Onder continuïteit wordt verstaan dat PCBO Leiderdorp aan haar kortdurende en langdurende verplichtingen kan blijven voldoen. Niet alleen in financieel opzicht, maar ook in het kader van de door de organisatie vastgestelde strategische doelen.

Onder risicomanagement wordt verstaan dat PCBO Leiderdorp op de hoogte is van de mogelijke risico's die op haar weg komen, dat deze risico's ten opzichte van het eigen vermogen worden gekwantificeerd en dat wij aangeven hoe wij ons voorbereiden op deze mogelijke risico's. Deze pijler staat beschreven in paragraaf C. van dit hoofdstuk.

A. Resultaat 2022

Het resultaat voor het boekjaar 2022 is € 245.815. Dat is ten opzichte van de begroting van 2022 € 233.720 positiever dan begroot (€ 12.095 positief). De afwijkingen t.o.v. de begroting zullen per onderdeel worden toegelicht. In onderdeel A1 worden de baten toegelicht en onder A2 de lasten.

A1. Toelichting baten

De mutaties uit figuur 1 worden in chronologische volgorde verantwoord.

Mutatie Baten	Bedrag
1. Rijksvergoeding Lumpsum Personeel, Prestatiebox, PAMB en MI	€ 398.158
2. Rijksvergoeding NPO	€ 4
3. Rijksvergoeding Zorg (via SWV)	€ 31.092
4. Rijksvergoeding overige (geoormerkt, niet geoormerkt)	€ 12.215
5. Rijksvergoeding groei	€ 27.712
6. Rijksvergoeding samenvoeging	€ 7.677
7. Overige gemeentelijke vergoedingen	€ 23.898
8. Overige opbrengsten	€ 8.253
9. Rente	€ 788
Totaal mutatie baten	509.797

Figuur 1 Afwijkende inkomsten (gerealiseerd t.o.v. de begroting 2022)

1) Rijksvergoeding Lumpsum Personeel, Prestatiebox, PAMB en MI

Ter dekking van de stijgende loonkosten zijn in 2022 forse bijstellingen geweest in de bekostiging. T.o.v. de bedragen die bekend waren tijdens het begrotingsproces 2022 (2^e regeling) is de personele bekostiging i.h.k.v. referentiesystematiek 2021-2022 verhoogd met 8,5%. Voor het jaar 2022-2023 is de bekostiging met 3,919% verhoogd t.o.v. de definitieve bekostiging 2021-2022. Deze aanpassingen in de bekostiging hebben ervoor gezorgd dat er € 635.615 meer is ontvangen dan begroot. Tevens is de afboeking van de vordering op OCW van 7,12% in de laatste 5 maanden van het kalenderjaar verwerkt. Totaal heeft de stichting € 237.457 minder middelen ontvangen door de overgang naar het nieuwe bekostigingsstelsel vanaf 2023.

2) *Rijksvergoedingen NPO*

De middelen voor NPO-arbeidsmarkttoelage zijn conform de begroting. De stichting heeft geen extra bekostiging ontvangen in het kader van achterstandsbeleid.

3) *Rijksvergoeding zorg (via PPO Leiderdorp)*

Vanuit SWV PPO regio Leiden is er in 2022 € 31.092 meer ontvangen dan in de begroting is opgenomen. Het SWV PPO regio Leiden heeft dit jaar de bedragen geïndexeerd met € 21 per leerling. Dit levert een extra bijdrage op van € 15.981.

4) *Rijksvergoeding overige (geoormerkt en niet geoormerkt)*

De subsidie studieverlof wordt niet begroot en is afhankelijk van de inzet. Voor 2022 is € 9.768 verantwoord in de baten. Daarnaast is bij de afrekening van Extra Handen voor de Klas een bedrag van € 2.447 ontvangen.

5) *Rijksvergoeding groei*

Voor de groeibekostiging is er € 27.712 ontvangen. Groeibekostiging wordt niet begroot en wordt ingezet bij voldoende leerlingen om een nieuwe instroomgroep te starten.

6) *Overige gemeentelijke samenvoeging*

Er is voor 2022 € 7.677 meer ontvangen dan begroot. De periode van bekostiging liep per 1 augustus 2022 af.

7) *Overige gemeentelijke vergoedingen*

Er is in 2022 een NPO-subsidie aangevraagd bij de gemeente Leiderdorp. Er is voor schooljaar 2022-2023 een bedrag van € 44.648 toegekend. Hiervan is € 28.098 in 2022 ingezet. Deze subsidie was niet begroot.

8) *Overige opbrengsten*

Door de afschaffing van de coronamaatregelen hebben meerdere medegebruikers gebruikgemaakt van de scholen waarbij € 4.055 meer is ontvangen dan begroot. Daarnaast zijn diverse bedragen meer ontvangen dan begroot, wat met name ouderbijdrage is.

9) *Rente*

Er is minder rente betaald dan begroot. Totaal is € 1.012 rente betaald door de negatieve rente die banken rekenden tot oktober 2022.

A2. Toelichting lasten

De mutaties uit Figuur 2 worden in chronologische volgorde verantwoord.

Mutatie Lasten	Bedrag
10. Loon	€ 289.229
11. Loongerelateerd	€ (1.270)
12. Huisvesting	€ (25.440)
13. Afschrijvingen	€ 127
14. Beheer	€ (5.201)
15. Onderwijs en onderwijsgerelateerd	€ 18.634
16. Overig	€ -
Totaal mutatie lasten	276.079

Figuur 2 Afwijkende uitgaven (gerealiseerd t.o.v. de begroting 2022)

10) Loonkosten

De loonkosten zijn € 289.229 hoger dan begroot. Deze worden met name veroorzaakt door het dichtn van de loonkloof en de loonsverhoging in de nieuwe cao . De opbouw is als volgt:

- De loonstijging n.a.v. de nieuwe cao en het dichtn van de loonkloof heeft ertoe geleid dat er € 404.571 meer aan loonkosten is uitgegeven dan begroot.
- Er is € 71.535 minder aan projectkosten gerealiseerd dan begroot. Het zijn met name projecten vanuit het NPO-budget. Deels zijn deze kosten via externe inhuur ingezet.
- De loonkosten voor vervanging van zieke medewerkers zijn € 43.820 lager dan begroot.

11) Loongerelateerd

Alle kosten die niet in de loonadministratie zijn verwerkt worden onder dit onderdeel verantwoord. Het gaat om de volgende posten:

- Voorziening jubilea wordt jaarlijks op balansdatum bepaald en is niet begroot. Totaal is mutatie € 6.182
- Inhuur derden is € 80.073 meer uitgegeven dan begroot. Hiervan is € 29.729 ingezet voor een controller. Daarnaast is het met name inzet vanuit het NPO-budget die begroot is onder de loonkosten.
- Er is in 2022 € 15.424 meer uitgegeven dan begroot aan scholingskosten. Er is meer dan begroot uitgegeven aan scholing voor de nieuwe bestuursleden en een kwaliteitsimpuls voor de onderwijsassistenten.
- Vanuit de verzekering voor langdurig zieken (langer dan 6 maanden) is € 81.418 ontvangen en € 21.112 WAZO-uitkeringen ontvangen vanuit de UWV.

12) Huisvesting

Er is totaal € 25.440 minder uitgegeven dan begroot. De grootste afwijking t.o.v. de begroting zijn huurkosten die te hoog zijn begroot. Deze is voor € 10.000 begroot waar € 2.538 is gerealiseerd. Dit bedrag is conform 2021.

13) Afschrijvingen

De afschrijvingen zijn conform de begroting. Er is een verschuiving tussen investeringen van ICT (€ 10.548 minder uitgegeven dan begroot) en een verbouwing van € 47.237. De verbouwing betreft een verschuiving van binnenwanden bij de Regenboog. De school is zo ingericht dat dit aan de onderwijskundige visie voldoet.

14) Beheer

Er is € 5.201 minder uitgegeven dan begroot. Het zijn diverse kleine bedragen en verschuivingen tussen diverse posten die in de begroting van 2023 zijn rechtgetrokken.

15) Onderwijs en onderwijs gerelateerd

Voor passend onderwijs is er € 8.866 meer uitgegeven dan begroot. De inzet wisselt per jaar en is afhankelijk van de behoefte. Daarnaast is er € 11.261 meer uitgegeven aan licenties. Deels door inzet NPO-middelen en deels door sterk stijgende kosten van licenties.

B. Continuïteit

In deze paragraaf kijken wij naar de continuïteit van de organisatie. Met de cijfermatige exercitie van de jaarrekening 2022 als basis wordt gekeken naar het meerjarenperspectief van het aantal leerlingen en de personele bezetting. Zo maken wij de toekomstige ontwikkelingen en de wijze waarop wij met ons risicoprofiel omgaan ten opzichte van het Eigen Vermogen inzichtelijk.

De meerjarenbegroting 2023-2027 is weergegeven zoals die is vastgesteld. De jaarcijfers 2022 zijn op basis van de werkelijke baten en lasten weergegeven. Aangezien er voor de meerjarenbalans en meerjarenliquiditeitsprognose wordt gewerkt vanuit de werkelijke eindstand per 31-12-2022, zal er een afwijking bestaan tussen de begroting 2023, zoals die is vastgesteld, en de meerjaren berekening van het vermogen en liquiditeit.

B1. Prognoses

De ontwikkelingen rondom de NPO-middelen zijn nu nagenoeg volledig bekend. De verlenging van inzet van deze middelen van 2 naar 4 jaar heeft ervoor gezorgd dat de gereserveerde middelen ingezet kunnen worden t/m juli 2025. Een grote aanpassing in de prognose zal zijn de nieuwe methode van verwerking van groot onderhoud.

De wijziging van de teldatum van 1 oktober naar 1 februari zal voor scholen een wisselend financieel beeld geven. Om het onderwijs zoals dat is ingezet niet te verstoren, zijn bij het opmaken van de begroting van 2023 afspraken gemaakt bij grote afwijkingen t.o.v. oude bekostiging.

Kengetal	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
(stand 31/12)							
Personele bezetting in fte							
Management/ Directie	4,9	3,6	3,8	3,8	3,8	3,8	3,8
Onderwijzend Personeel	39,7	39,7	38,1	37,8	37,8	37,8	37,8
Overige medewerkers	8,8	8,8	8,8	7	7	7	7
leerling aantallen 1-10	761						
leerling aantallen 1-2		784	778	790	805	805	805

Figuur 3 Personele bezetting en leerling prognoses 2022-2027

Bovenstaand figuur (10) geeft twee belangrijke elementen weer:

- Een geprognoseerde groei van het aantal leerlingen, na een dip in 2023, in de komende vier jaren. De uitstroom van grote groepen 8 in 2022 heeft als gevolg dat de dip ontstaat op 1 februari 2023. Door de komst van NPO konden waar nodig kleinere groepen gemaakt worden. In de komende jaren zullen groepen waar nodig samengevoegd worden.
- Het aantal fte's zal na een stijging in de afgelopen jaren weer gaan dalen. De extra inzet van personeel voor het NPO-programma zal geleidelijk worden afgebouwd.

B2. De meerjarenbegroting 2023 - 2027

In figuur 11 staat een verkorte meerjarenbegroting op basis van de begroting 2023.

BATEN	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Rijksbijdrage	€ 4.995.149	€ 5.380.376	€ 5.298.299	€ 5.038.215	€ 5.104.173	€ 5.250.427	€ 5.300.427
Overige overheidsbijdragen en subsidies	€ 4.200	€ 28.098	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Overige baten	€ 152.671	€ 172.944	€ 172.520	€ 172.520	€ 172.520	€ 172.520	€ 172.520
Totaal Baten	€ 5.152.020	€ 5.581.418	€ 5.470.819	€ 5.210.735	€ 5.276.693	€ 5.422.947	€ 5.472.947
LASTEN							
Personeelslasten	€ 3.924.072	€ 4.374.320	€ 4.499.776	€ 4.347.455	€ 4.386.919	€ 4.417.763	€ 4.456.783
Afschrijvingen	€ 117.512	€ 116.087	€ 105.030	€ 104.526	€ 103.613	€ 121.838	€ 133.428
Huisvestingslasten	€ 314.508	€ 291.810	€ 318.425	€ 318.425	€ 318.425	€ 318.425	€ 318.425
Overige Lasten	€ 530.355	€ 552.374	€ 579.995	€ 549.995	€ 549.995	€ 549.995	€ 549.995
Totaal lasten	€ 4.886.447	€ 5.334.591	€ 5.503.226	€ 5.320.401	€ 5.358.952	€ 5.408.021	€ 5.458.631
Saldo Baten en Lasten	€ 265.573	€ 246.827	€ -32.407	€ -109.666	€ -82.259	€ 14.926	€ 14.316
Saldo financiële bedrijfsvoering	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Saldo buitengewone baten en lasten	€ -1.321	€ -1.012	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
TOTAAL RESULTAAT	€ 264.253	€ 245.815	€ -32.407	€ -109.666	€ -82.259	€ 14.926	€ 14.316

Figuur 4 Meerjarenbegroting 2024-2027, op basis van de begroting 2023, historische cijfers 2021 en tien-maandsrapportage 2022

Met de realisatie van 2021 en de tien-maandsrapportage van 2022 als historisch vergelijkende cijfers is voor 2023 tot en met 2027 een meerjarenbegroting opgesteld. In dit meerjarenperspectief is conform de planning- en controlcyclus vastgesteld welke personele en materiële verplichtingen er zijn voor de komende vijf boekjaren en hoe er gestuurd wordt op de inkomsten en uitgaven. De meest opvallende elementen komen hieronder per boekjaar aan bod.

2023

- Een begroot negatief resultaat van € 32.407.
- De NPO-beschikking loopt in augustus 2023 af.
- In de NPO plannen wordt vooral extra personele inzet opgenomen om achterstanden weg te werken. Het zijn bewuste keuzes van de scholen om een deel van de middelen door te schuiven naar de kalenderjaren 2023 t/m 2025. Hiervoor wordt een bestemmingsreserve aangemaakt.
- Het leerlingaantal in de begroting vanaf 2023 is voor het eerst gebaseerd op de 1 februari telling. De nieuwe bekostiging met de overgangsregeling heeft geen negatief effect gehad op de financiën van de stichting.
- De hoge energiekosten zijn voor 2023 begroot o.b.v. het advies van de brancheorganisatie en de lopende vaste contracten
- De stichting heeft nog geen besluit genomen over de voorziening groot onderhoud en maakt nog gebruik van de overgangsregeling.

2024 t/m 2027

- De scholen hebben voor de komende jaren de ruimte om vanuit de NPO-bestemmingsreserve verder te werken aan hun NPO-programma.
- De stichting heeft nog geen besluit genomen over de voorziening groot onderhoud en gebruikt nog de overgangsregeling. De keuze die gemaakt kan worden is een voorziening aanhouden op basis van de componentenmethode of groot onderhoud activeren en afschrijven. Er is landelijk nog onduidelijkheid over de waardering van de nieuwe voorziening in de jaarrekening.
- Door de komst van diverse extra middelen van het Rijk in de vorm van het NPO heeft de stichting voldoende middelen beschikbaar gesteld voor het door laten gaan van de programma's uit eigen middelen. Het bovenmatig eigen vermogen was hoger dan 1 en zal door de inzet van de gereserveerde NPO-middelen gaan dalen tot onder de bovengrens.

B3. De meerjarige balanspositie 2022 - 2027

In Figuur 5 staat een verkorte uiteenzetting van de meerjarige balanspositie 2022 – 2027. De balans per 31-12-2022 is conform de jaarrekening 2022. De balans over het jaar 2022 zal afwijken van de eerder vastgestelde meerjarenbegroting – te vinden in de begroting van 2023. De meerjarenbalans wordt opgemaakt o.b.v. de laatst bekende financiële gegevens uit 2022, zie jaarrekening.

Balans	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Activa							
<i>Vaste Activa</i>							
Materiele vaste activa	€ 941.097	€ 963.823	€ 975.393	€ 982.867	€ 979.254	€ 977.416	€ 948.988
Financiële vaste activa	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Totaal vaste activa	€ 941.097	€ 963.823	€ 975.393	€ 982.867	€ 979.254	€ 977.416	€ 948.988
<i>Vlottende activa</i>							
Vorderingen	€ 248.155	€ 94.929	€ 94.929	€ 94.929	€ 94.929	€ 94.929	€ 94.929
Liquide middelen	€ 793.252	€ 1.253.733	€ 1.266.995	€ 1.209.304	€ 1.190.658	€ 1.200.890	€ 1.302.600
<i>Flottende activa</i>	<i>€ 1.041.407</i>	<i>€ 1.348.662</i>	<i>€ 1.361.924</i>	<i>€ 1.304.234</i>	<i>€ 1.285.587</i>	<i>€ 1.295.820</i>	<i>€ 1.397.529</i>
Totaal activa	€ 1.982.504	€ 2.312.485	€ 2.337.317	€ 2.287.103	€ 2.264.842	€ 2.273.236	€ 2.346.518
Passiva							
<i>Eigen vermogen</i>							
Algemene Reserve	€ 972.400	€ 967.558	€ 1.055.151	€ 1.065.485	€ 1.123.417	€ 1.138.343	€ 1.152.659
Reserve personele kosten	€ 56.115	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Reserve NPO	€ 90.865	€ 380.191	€ 260.191	€ 140.191	€ -	€ -	€ -
Reserve huisvesting	€ 117.000	€ 121.000	€ 121.000	€ 121.000	€ 121.000	€ 121.000	€ 121.000
Private reserve (ouderbijdrage, overblijf, schoolreis)	€ 86.113	€ 99.559	€ 99.559	€ 99.559	€ 99.559	€ 99.559	€ 99.559
Totaal eigen vermogen	€ 1.322.493	€ 1.568.308	€ 1.535.901	€ 1.426.235	€ 1.343.976	€ 1.358.902	€ 1.373.218
Voorzieningen	€ 152.491	€ 205.322	€ 262.561	€ 322.012	€ 382.010	€ 375.479	€ 434.445
Kortlopende schulden	€ 507.519	€ 538.855	€ 538.855	€ 538.855	€ 538.855	€ 538.855	€ 538.855
Totaal passiva	€ 1.982.504	€ 2.312.485	€ 2.337.317	€ 2.287.103	€ 2.264.842	€ 2.273.236	€ 2.346.518

Figuur 5 Meerjarige balanspositie 2022-2027, op basis van de realisatie 2022, de begroting 2023 en extrapolatie van cijfers in de schulden en vorderingen

De belangrijkste elementen van het verloop van de balanspositie worden hieronder benoemd.

Activa

- Vaste Activa: de boekwaarde van de activa is vrij stabiel en zijn met name vervangingsinvesteringen.
- Vorderingen zijn gelijk gehouden.
- Het verloop van de liquide middelen is op basis van het verloop van de meerjarenbegroting (zie continuïteitsparagraaf) en de investeringsbegroting van 31 december 2021 – op basis van inbreng in begroting 2022, exclusief dotaties voorzieningen, inclusief onttrekkingen uit de voorzieningen – conform de laatst bekende gegevens.

Passiva

- Het verloop van het Eigen Vermogen is niet conform de meerjarenbegroting 2023 – 2027 (zoals in de meerjarenbegroting is opgenomen). Zie H10 paragraaf C. Risicomanagement voor verloop Eigen Vermogen.
- Verloop van de voorzieningen is op basis van de jaarrekening 2022 en de verdere afloop in volgende boekjaren. De voorziening onderhoud is verwerkt op basis van de overgangsregeling.
- Kortlopende schulden zijn gelijk gehouden.

B4. De liquiditeitsbegroting 2022 – 2027

In figuur 6 staat een verkorte liquiditeitsbegroting. Deze liquiditeitsbegroting is opgesteld op basis van de meerjarenbegroting 2023 - 2027, de investeringsbegroting en de onttrekkingen aan de voorzieningen.

Liquiditeitsbegroting	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Banksaldo begin	€ 465.315	€ 793.252	€ 1.253.731	€ 1.266.995	€ 1.209.304	€ 1.190.658	€ 1.200.890
Ontvangsten							
Inkomsten	€ 5.135.268	€ 5.734.644	€ 5.470.819	€ 5.210.735	€ 5.276.693	€ 5.422.947	€ 5.472.947
Overige ontvangsten (rente) + vorderingen (nihilwaardering tov schulden)	-€ 1.321	-€ 1.012	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Totaal ontvangsten	€ 5.133.948	€ 5.733.632	€ 5.470.819	€ 5.210.735	€ 5.276.693	€ 5.422.947	€ 5.472.947
Betalingen							
Inkopen + loonkosten (excl. de voorzieningen)	€ 4.604.721	€ 5.131.722	€ 5.338.196	€ 5.097.448	€ 5.136.912	€ 5.167.756	€ 5.206.776
Investerings	€ 154.601	€ 138.814	€ 116.600	€ 112.000	€ 100.000	€ 120.000	€ 105.000
Voorzieningen (onttrekkingen)	€ 46.689	€ 2.617	€ 2.759	€ 58.979	€ 58.427	€ 124.958	€ 59.462
Af: Totaal betalingen	€ 4.806.011	€ 5.273.153	€ 5.457.555	€ 5.268.427	€ 5.295.339	€ 5.412.714	€ 5.371.238
Banksaldo einde periode = beginsaldo + ontvangsten - betaling	€ 793.252	€ 1.253.731	€ 1.266.995	€ 1.209.304	€ 1.190.658	€ 1.200.890	€ 1.302.600

Figuur 6 Liquiditeitsbegroting 2022 – 2027

De liquiditeitsbegroting laat een saldo van de liquiditeit zien van ruim € 1.2 miljoen eind 2022. In de jaren daarna laat de liquiditeitsbegroting een stabiele liquiditeit zien van € 1.2 miljoen. In deze liquiditeitsbegroting zijn de inventarisatie en actualisatie van de noodzakelijke en wenselijke investeringen in activa opgenomen.

B5. De planning- en controlcyclus

Borgen van continuïteit speelt op korte en lange termijn. Daar waar de lange termijn vooral gaat om de stip op de horizon (Strategisch Beleidsplan, financieel beleidsplan en meerjarenperspectief), spreekt men bij de korte termijn vaak over de mate waarin de stichting via de planning- en controlcyclus kan sturen op het bedrijfsmatige proces. Bij de stichting bestaat de planning- en controlcyclus op hoofdlijnen uit de volgende onderdelen, in chronologische volgorde van een kalenderjaar:

- Opstellen en vaststellen jaarverslag vorig boekjaar. Dit betreft een bestuursverslag en de jaarrekening. Dit verslag is een verantwoordingsdocument over het gevoerde beleid (van jaardoelen naar strategisch beleid) en de cijfermatige positie van de stichting. Geplande oplevering: februari tot en met mei van het kalenderjaar.
- Opstellen en vaststellen bestuursformatieplan voor het volgende schooljaar (beleidsmatige en formatieve financiële planning). Formele vaststelling vindt plaats uiterlijk 1 mei voor het nieuwe schooljaar.
- Opstellen en vaststellen vier-maandsrapportages van een kalenderjaar. Deze bestaat uitsluitend uit een financiële rapportage van de staat van baten en lasten, een aantal analyses van projecten (o.a. NPO), onderhoudsvoorziening, ontwikkeling leerlingaantal, ziekteverzuim-percentages en een prognose van de staat van baten en lasten voor het kalenderjaar en het verloop van de vermogenspositie van de stichting. Deze rapportage wordt besproken met het bestuur/de directie en de raad van toezicht. Waar nodig worden gesprekken met individuele scholen gevoerd. Oplevering: mei van elk kalenderjaar.
- Opstellen en vaststellen zeven-maandsrapportage van een kalenderjaar. Deze bestaat uitsluitend uit een financiële rapportage van de staat van baten en lasten, een aantal analyses van projecten (o.a. NPO), onderhoudsvoorziening, ontwikkeling leerlingaantal, ziekteverzuim-percentages en een prognose van de staat van baten en lasten voor het kalenderjaar en het verloop van de vermogenspositie van de stichting. Daarnaast bestaat deze uit een inhoudelijke rapportage van de jaardoelen van het Strategisch Beleidsplan. Deze rapportage wordt besproken met het bestuur/de directie en de raad van toezicht. Oplevering: september van elk kalenderjaar.
- Opstellen en vaststellen tien-maandsrapportage van een kalenderjaar. Deze bestaat uitsluitend uit een financiële rapportage van de staat van baten en lasten, een aantal

analyses van projecten (o.a. NPO), onderhoudsvoorziening, ontwikkeling leerlingaantal, ziekteverzuim-percentages en een forecast van de staat van baten en lasten voor het kalenderjaar en het verloop van de vermogenspositie van de stichting. Deze rapportage wordt besproken met het bestuur/de directie en de raad van toezicht. Oplevering: oktober van elk kalenderjaar.

- Opstellen en vaststellen twaalf-maandsrapportage van een kalenderjaar. Deze bestaat uitsluitend uit een financiële rapportage op schoolniveau, aangezien een uitgebreide rapportage plaatsvindt in het jaarverslag, zowel inhoudelijk als financieel. De afzonderlijke financiële rapportages zijn beschikbaar voor het bestuur/de directie.
- Opstellen van de begroting met de meerjarenbegroting (vier boekjaren). Het geheel wordt vastgesteld door het College van Bestuur en voorgelegd aan de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad en de Raad van Toezicht. Planning: najaar van elk kalenderjaar.

B6. Disclaimer

Bij het opstellen van de continuïteitsparagraaf is ingegaan op de toekomstige situatie van PCBO Leiderdorp. Uiteraard laat de toekomst zich niet voorspellen en is de kans zeer groot dat bovenstaande cijfers in werkelijkheid afwijken. Immers, het onderwijs is onderhevig aan politieke besluitvorming en demografische ontwikkelingen. Binnen onze planning en controlcyclus is opgenomen dat we minimaal jaarlijks nagaan of onze uitgangspunten passend blijven en of het scenario dat ten grondslag ligt aan bovenstaande cijfers, nog geldt. Er kan daarom geen harde garantie worden afgegeven over de toekomstige realisatie van bovenstaand scenario.

C. Risicomanagement

Deze paragraaf gaat over het financieel risicomanagement van PCBO Leiderdorp, de ontwikkeling van het weerstandsvermogen en de bufferliquiditeit – als onderdeel van het financieel risicomanagement – en de benoeming van de risico's en de mitigerende maatregelen.

C1. Financieel risicomanagement en het vermogensbeheer

Voor het vaststellen van het risicoprofiel van de organisatie laten we in 2023 een uitgebreide risicoanalyse uitvoeren door een objectief deskundig bureau met betrekking tot de volgende zes thema's:

1. Onderwijs en kwaliteit
2. Personeel
- 3. Financiën**
- 4. Huisvesting en ICT**
5. Bestuur en organisatie
6. Communicatie

Er wordt een minimaal aan te houden bedrag berekend dat wij als buffer van het Eigen Vermogen moeten aanhouden ten behoeve van risicobeheersing. De berekening is gemaakt op basis van scores op de onderwerpen die hierboven zijn benoemd. De **dikgedrukte** onderwerpen hebben een gemiddeld tot hoog risico en komen op deelonderwerpen terug bij de mitigerende maatregelen. Het bedrag dat is gekoppeld aan de scores, is een minimaal aan te houden Eigen Vermogen ter hoogte van € 500.000. Wij houden ten aanzien van het Eigen Vermogen een ruimere buffer aan dan benoemd in het rapport, namelijk een bedrag van € 1 mln. Dit doen wij om goed voorbereid te zijn op eventuele tegenvallers en ontwikkelingen. In Figuur 7 is het verloop van het Eigen Vermogen ten opzichte van dit minimaal aan te houden bedrag opgesteld, zodat de financieel te benutten ruimte kan worden berekend.

Boekjaar	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Resultaat	€ 264.253	€ 215.819	€ (32.407)	€ (109.666)	€ (82.259)	€ 14.926	€ 14.316
Verloop Eigen Vermogen	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027
Algemene Reserve	€ 972.400	€ 881.448	€ 969.041	€ 979.375	€ 1.037.307	€ 1.052.233	€ 1.066.549
Reserve personele kosten	€ 56.115	€ 56.115	€ 56.115	€ 56.115	€ 56.115	€ 56.115	€ 56.115
Reserve NPO	€ 90.865	€ 380.191	€ 260.191	€ 140.191	€ -	€ -	€ -
Reserve huisvesting	€ 117.000	€ 121.000	€ 121.000	€ 121.000	€ 121.000	€ 121.000	€ 121.000
Private reserve (ouderbijdrage, overblijff, schoolreis)	€ 86.113	€ 99.559	€ 99.559	€ 99.559	€ 99.559	€ 99.559	€ 99.559
Totaal Eigen Vermogen (excl. voorzieningen)	€ 1.322.493	€ 1.538.313	€ 1.505.906	€ 1.396.240	€ 1.313.981	€ 1.328.907	€ 1.343.223
Minimaal benodigde reserve conform financieel risicoprofiel	€ 500.000	€ 500.000	€ 500.000	€ 500.000	€ 500.000	€ 500.000	€ 500.000
Financiële ruimte ten opzichte van de Algemene Reserve	€ 736.380	€ 938.754	€ 525.156	€ 535.490	€ 593.422	€ 608.348	€ 622.664
Totaal Algemene Reserve en personele kosten	€ 1.028.515	€ 937.563	€ 1.025.156	€ 1.035.490	€ 1.093.422	€ 1.108.348	€ 1.122.664

Figuur 7 Verloop Eigen Vermogen op basis meerjarenbegroting 2022 – 2027

Het Eigen Vermogen is gestegen van € 1.3 mln. per 31-12-2021 naar € 1.5 mln. per 31-12-2022. De extra middelen vanuit het NPO, die in 2022 zijn ontvangen, bleken niet in 1 jaar te kunnen worden ingezet. Deze zullen in de jaren 2023 t/m 2025 ingezet worden.

Het Eigen Vermogen laat zien, dat door het tijdig handelen, er voldoende vrij Eigen Vermogen is (te weten de niet-bestemde reserves, de Algemene Reserve en reserve personele kosten) om aan de minimale vereiste van het lage risicoprofiel te voldoen. Daar is een bedrag van minimaal € 500.000 aan gekoppeld. Er is aan het einde van elk boekjaar voldoende vrij Eigen Vermogen om de risico's binnen het profiel het hoofd te bieden. Als we de Algemene Reserve en reserve personele kosten bij elkaar optellen, komen we tot een vrij Eigen Vermogen van ruim € 1 mln. We streven naar een maximaal vrij Eigen Vermogen van € 1 mln. om daarmee de, door het ministerie van OCW gehanteerde, signaleringswaarde van bovenmatig eigen vermogen niet te overschrijden. Hieronder meer daarover.

Er is voornamelijk voldoende vrij Eigen Vermogen om aan de mogelijke risico's te kunnen dekken zoals beschreven in de risicoanalyse. We werken in de komende boekjaren naar een stabiel Eigen Vermogen om zo te kunnen voldoen aan toekomstige investeringen. Tevens financieel in staat te blijven om eventuele extra kosten ten gevolge van leerlingdaling te kunnen dragen. We werken naar een Eigen Vermogen toe dat voldoet aan de berekening van het weerstandsvermogen die door het Ministerie van OC&W wordt gehanteerd, te weten EV-Materiële vaste activa)/Rijksbijdragen. Als men deze berekening toepast op de cijfermatige exercitie van de Continuïteit dan ziet men onderstaande kengetallen ontstaan:

Weerstandsvermogen		2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
1	Signaal PO <5% - 20%> (Eigen Vermogen)	8%	11%	10%	8%	7%	7%	8%
2	Signaal PO <5% - 20%> (AR + pers.kosten)	2%	0%	1%	1%	2%	3%	3%

Figuur 8 . Weerstandsvermogen OCW: berekening 1 (formele berekening OCW). Berekening 2: berekening exclusief bestemmingsreserves = alleen algemene reserve + personele kosten)

De signaleringswaarde 2 is onder de norm van 5% (voor een laag risicoprofiel). Het weerstandsvermogen zal in de huidige meerjarenbegroting niet groeien naar 5%. De reden dat deze signaleringswaarde onder de grens is en blijft, is door grote investeringen (€ 875.000) in met name verbouwingen in de jaren 2009-2010.

In 2020 is de nieuwe signaleringswaarde ontwikkeld door het ministerie van OCW om mogelijk bovenmatige reserves van schoolbesturen zichtbaar te maken. Uit deze berekening komt onze stichting boven deze waarde. Deze bovenmatige reserve zal komende jaren dalen door inzet van de gereserveerde NPO-middelen.

C2. De mitigerende maatregelen

Hieronder volgt een geactualiseerde uiteenzetting van de risico's (op basis van de risicoanalyse) met daarachter de te nemen/genomen maatregelen en of opmerkingen van belang. Onderwerpen met een laag vastgesteld risicoprofiel zijn niet meegenomen in onderstaande tabel.

Onderwerp	Risicoprofiel vanuit risicoanalyse	Actie (voor 2023)	Gevolg actie voor risico
Vermogensbeslag als gevolg van instabiliteit in bekostiging ontstaat als gevolg van door het ministerie van OCW doorgevoerde veranderingen in de systematiek van be-kostiging en/of daarbij gehanteerde parameters.	Gemiddeld	Per kwartaal wordt er getoets of de nieuwe beschikkingen / informatie kan leiden tot een herziene meerjarenbegroting.	Hoog
Onvolledige indexatie van bekostiging. Bekostiging groeit niet of onvoldoende mee met ontwikkeling van werkgeverskosten en CAO-afspraken.	Gemiddeld	Voor dit type lasten wordt door de stichting een opslag op de loonkosten in de (meerjaren)begroting opgenomen.	Hoog
Fluctuaties in leerlingaantalen	Hoog	Bij elke 1 februari telling de effecten van de leerlingmutaties doorrekenen in de formatie en de meerjarenbegroting	Hoog

Figuur 9 Relevante risico's (gemiddeld en hoog) uit de risicoanalyse

Bovenstaande drie risico's uit de risicoanalyse hebben een gemiddeld tot hoog risico met een hoge kans en impact. Andere risico's zijn ook benoemd, maar hebben een lage kans en/of impact en zijn daarom niet weergegeven. Verder is het zaak de lijst met mitigerende maatregelen te bezien met als start het boekjaar 2023 voor wat betreft het uitzetten van acties.

Daarnaast zijn door een aantal ontwikkelingen in 2022 een aantal risico's ontstaan die financiële gevolgen kunnen hebben.

Nu de stichting geconfronteerd wordt met een hoog ziekteverzuimpercentage zijn de lasten voor vervanging sterker gaan stijgen. Door de lopende verzekering – dekking na 6 maanden ziekte – is het risico klein voor langdurige kosten.

Als laatste hebben het ministerie van OCW en de accountants overeenstemming bereikt om de wijze van verwerking van de voorziening groot onderhoud in de jaarrekening aan te passen. Er zullen twee mogelijkheden zijn hoe groot onderhoud verwerkt mag worden: activeren en afschrijven of een voorziening opnemen conform de componentenmethode. Door onduidelijkheid over de waardering van de diverse componenten is er een commissie ingesteld die daar duidelijkheid over zal geven in het voorjaar van 2023. De nieuwe verwerkingswijze zal met minimaal een jaar worden verlengd en zal per 2024 ingaan. Door deze onduidelijkheid heeft de stichting minder zicht op welk effect deze aanpassing zal hebben op het Eigen Vermogen. De stichting maakt gebruik van de overgangsregeling zoals gesteld in de richtlijnen van de jaarverslaggeving 2017 (212.805).

D. Treasury-verslag

PCBO Leiderdorp beschikt over een treasury-statuuat waarin het volgende is beschreven:

Het treasurybeleid is dienend aan de primaire doelstelling van de stichting: het geven van onderwijs. Hiervan afgeleid is de doelstelling van het financieel beleid; het borgen van de financiële continuïteit van de organisatie. Deze doelstelling valt uiteen in het realiseren en borgen van:

- A. voldoende liquiditeit;
- B. lage financieringskosten;
- C. risicomijdende uitzettingen;
- D. kosteneffectief betalingsverkeer en
- E. beheersen en bewaken financiële risico's.

Wij hebben in 2022, net als in voorgaande jaren, een terughoudend treasurybeleid gevoerd. Onze liquide middelen zijn ondergebracht bij de ING en Rabobank.

E. Kengetallen

Naast de in de jaarrekening genoemde kengetallen voor het boekjaar 2022 staat in figuur 10 een korte uiteenzetting van de kengetallen voor de periode 2022 - 2027 (inclusief norm waar mogelijk).

Kengetallen	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Solvabiliteit 1, norm: 10% - 45% (EV/TV)	67%	67%	65%	62%	59%	59%	58%
Solvabiliteit 2: ondergrens 30% (EV+VZ/TV)	74%	77%	77%	76%	76%	76%	77%
Current Ratio (liquiditeit), norm: > 1 (Vlott.A/KLSch.)	2,05	2,49	2,51	2,41	2,37	2,39	2,58
Rentabiliteit, Norm: -3% - +3%	5,13%	3,88%	-0,59%	-2,10%	-1,56%	0,28%	0,26%
Weerstandsvermogen, norm: < 5% -20% (totaal EV-/MVA/Rijkb.)	8%	11%	10%	8%	7%	7%	8%
Weerstandsvermogen, norm: < 5% -20% (totaal EV/Rijkbijdrage)	26%	29%	28%	28%	26%	25%	25%
Personeelslasten / rijksbijdragen 80%-85%	79%	81%	85%	86%	86%	84%	84%
Personeelslasten / totaal baten plus financiële baten 80%-85%	76%	79%	82%	83%	83%	81%	81%
Personeelslasten / totaal lasten plus financiële lasten	80%	82%	82%	82%	82%	82%	82%
Voorzieningen / totaal baten plus financiële baten	3%	4%	5%	6%	7%	7%	8%
Rijksbijdragen / totaal baten plus financiële baten	97%	96%	97%	97%	97%	97%	97%
Overige overheidsbijdragen en -subsidies / TB plus fin. baten	0%	1%	0%	0%	0%	0%	0%
Huisvestingsratio: bovengrens 10%	7%	6%	6%	6%	6%	6%	6%
Algemene reserve / totaal baten plus financiële baten	19%	16%	18%	19%	20%	19%	19%
Netto werkkapitaal (Vlott.A-/KLSch.) / (TB+fin.baten)	10%	14%	15%	14%	14%	14%	15%
Feitelijk EV	€ 1.236.380	€ 1.438.754	€ 1.406.347	€ 1.296.681	€ 1.214.422	€ 1.229.348	€ 1.243.664
Normatief EV	€ 1.295.199	€ 1.298.779	€ 1.326.210	€ 1.342.431	€ 1.361.671	€ 1.386.097	€ 1.379.755
Verschil	€ (58.819)	€ 139.975	€ 80.137	€ (45.750)	€ (147.249)	€ (156.749)	€ (136.091)
Bovenmatig eigen vermogen (boven de 1)	0,95	1,11	1,06	0,97	0,89	0,89	0,90

Figuur 10 Kengetallen op basis van meerjarenbegroting en meerjarige balanspositie 2022 – 2027

De berekende kengetallen blijven, voor de periode 2022 – 2027, binnen de gestelde normen. In 2022 is door de NPO-middelen het bovenmatig eigen vermogen boven de 1 gekomen. Deze extra middelen zullen in de jaren 2023 t/m 2025 worden ingezet conform de vastgestelde meerjarenbegroting.

Stg Protestants- Christelijk Basisonderwijs te Leiderdorp

Jaarrekening 2022

Telefoon: 071-5425503
Website: www.pboleiderdorp.nl
E-mail: administratie@pboleiderdorp.nl

Jaarrekening

Inhoudsopgave

Balans na resultaatbestemming per 31 december 2022	51
Staat van baten en lasten 2022	53
Kasstroomoverzicht 2022	54
Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	55
Toelichting op de balans na resultaatbestemming per 31 december 2022	62
Overzicht geormerkte doelsubsidies OCW	66
Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen	67
Toelichting op de staat van baten en lasten 2022	68
(Voorstel) bestemming van het resultaat	72
Gebeurtenissen na balansdatum	73
Overzicht verbonden partijen	74
WNT-verantwoording 2022	75

Overige gegevens

Gegevens over de rechtspersoon	78
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	79
Ondertekening van de jaarrekening	83

Balans na resultaatbestemming per 31 december 2022

1	Activa	<u>31 december 2022</u>	<u>31 december 2021</u>
		€	€
1.1.2	<u>Materiële vaste activa</u>		
1.1.2.1	Gebouwen en verbouwingen	561.721	534.449
1.1.2.3	Inventaris en apparatuur	342.790	332.508
1.1.2.4	Overige materiële vaste activa	<u>59.312</u>	<u>74.139</u>
		963.823	941.096
1.2.2	<u>Vorderingen</u>		
1.2.2.2	Ministerie van OCW	0	207.339
1.2.2.3	Gemeenten	28.098	0
1.2.2.10	Overige vorderingen	6.252	11.852
1.2.2.15	Overlopende activa	<u>60.579</u>	<u>28.965</u>
		94.929	248.156
1.2.4	<u>Liquide middelen</u>		
1.2.4.2	Banken	<u>1.253.733</u>	<u>793.252</u>
		1.253.733	793.252
	Totaal Activa	<u><u>2.312.485</u></u>	<u><u>1.982.504</u></u>

Balans na resultaatbestemming per 31 december 2022

2	Passiva	<u>31 december 2022</u>	<u>31 december 2021</u>
		€	€
2.1	<u>Eigen vermogen</u>		
2.1.1.1	Algemene reserve	971.558	972.400
2.1.1.2	Bestemmingsreserve (publiek)	497.191	263.980
2.1.1.3	Bestemmingsreserve (privaat)	<u>99.559</u>	<u>86.113</u>
		1.568.308	1.322.493
2.2	<u>Voorzieningen</u>		
2.2.1	Personeelsvoorzieningen	57.165	50.983
2.2.3	Voorziening groot onderhoud	<u>148.157</u>	<u>101.508</u>
		205.322	152.491
2.4	<u>Kortlopende schulden</u>		
2.4.6	Gemeenten	90.591	0
2.4.8	Crediteuren	16.241	29.038
2.4.9.1	Loonheffing en premies	186.252	190.708
2.4.10	Pensioenpremies	52.377	58.125
2.4.12	Overige kortlopende schulden	934	760
2.4.19	Overlopende passiva	<u>192.460</u>	<u>228.889</u>
		538.855	507.520
	Totaal Passiva	<u><u>2.312.485</u></u>	<u><u>1.982.504</u></u>

Staat van baten en lasten 2022

	Realisatie 2022 In €	Begroting 2022 In €	Realisatie 2021 In €
3	<u>Baten</u>		
3.1	5.380.376	4.903.518	4.995.150
3.2	28.098	4.200	4.200
3.5	172.944	164.690	152.670
	5.581.418	5.072.408	5.152.020
4	<u>Lasten</u>		
4.1	4.374.320	4.086.361	3.924.073
4.2	116.087	115.962	117.513
4.3	291.810	317.250	314.508
4.4	552.374	538.940	530.353
	5.334.591	5.058.513	4.886.447
	246.827	13.895	265.573
5	<u>Financiële baten en lasten</u>		
6.1	-252	-1.800	-1.321
6.2	-760	0	0
	-1.012	-1.800	-1.321
	245.815	12.095	264.252
	245.815	12.095	264.252

Kasstroomoverzicht 2022

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Saldo baten en lasten	246.827	265.573
Afschrijvingen	116.087	117.513
Mutaties werkkapitaal		
- Vorderingen	153.227	16.752
- Kortlopende schulden	31.335	54.584
Mutaties voorzieningen	<u>52.831</u>	<u>29.438</u>
	600.307	483.860
Ontvangen interest	-252	-1.321
Betaalde interest	<u>-760</u>	<u>0</u>
	-1.012	-1.321
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings materiële vaste activa	<u>-138.814</u>	<u>-154.602</u>
	-138.814	-154.602
Mutatie liquide middelen	460.481	327.937
Beginstand liquide middelen	793.252	465.315
Mutatie liquide middelen	<u>460.481</u>	<u>327.937</u>
Eindstand liquide middelen	<u><u>1.253.733</u></u>	<u><u>793.252</u></u>

Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

Activiteiten

De Stichting Protestant-Christelijk Basisonderwijs te Leiderdorp verzorgt onderwijs aan de bij de scholen ingeschreven leerlingen.

ALGEMEEN

De jaarrekening is opgesteld, uitgaande van de continuïteitsveronderstelling met inachtneming van de bepalingen opgenomen in de Ministeriële Regeling Jaarverslaggeving Onderwijs. Hierbij wordt aansluiting gezocht bij de bepalingen van Boek 2 titel 9 van het Burgerlijk Wetboek en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving waaronder Richtlijn 660 Onderwijsinstellingen. De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van de verkrijgingsprijs.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden. De in de jaarrekening opgenomen bedragen zijn in hele euro's.

Vergelijking met vorig jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van het voorgaande jaar.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en passiva en van baten en lasten.

schattingen hebben betrekking op:

- de waardering van materiële vaste activa, waaronder de gehanteerde afschrijvingstermijnen;
- de verwachte onderhoudsuitgaven bij bepaling van de voorziening onderhoud;
- de bepaling van personele voorzieningen.

De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Verbonden partijen

Als verbonden partij worden aangemerkt alle rechtspersonen waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Tevens worden rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen aangemerkt als verbonden partij. Hetzelfde geldt voor statutaire directieleden, andere sleutelfunctionarissen in het management van de instelling en nauwe verwanten.

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op verkrijgingprijs onder aftrek van eventuele investeringssubsidies, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingprijs, rekening houdend met een eventuele residuwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikneming.

Er wordt een activeringsgrens gehanteerd van € 500, investeringen onder de € 500 worden rechtstreeks ten laste van het resultaat gebracht.

Schoolgebouwen

Het economisch eigendom van de gebouwen is in handen van de gemeente en het juridisch eigendom berust bij het bevoegd gezag. Op terreinen wordt niet afgeschreven.

Voor kosten van periodiek groot onderhoud wordt een voorziening gevormd. Deze voorziening is opgenomen onder de overige voorzieningen aan de passiefzijde van de balans.

Inventaris en duurzame leer- en hulpmiddelen

Als ondergrens voor het activeren van duurzame middelen wordt een bedrag van € 500 aangehouden. Deze ondergrens geldt per artikel of voor een groep van samenhangende artikelen.

De gehanteerde categorieën materiële vaste activa en de bijbehorende afschrijvingspercentages zijn:

Gebouwen en verbouwingen	2,50%	3,33%
Meubilair	5,00%	6,67%
Inventaris en apparatuur	6,67%	14,29%
ICT	14,29%	20,00%
Leermiddelen		12,50%
Overige materiële vaste activa		10,00%

De afschrijving kan nooit over een langere periode plaatsvinden dan de technische levensduur.

Financiële vaste activa

De eerste waardering van de financiële vaste activa is de reële waarde en de vervolgwaardering is de geamortiseerde kostprijs.

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

Door de instelling wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn.

Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld.

Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort.

Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde. Een bijzondere-waardeverminderingverlies wordt direct als een last verwerkt in de staat van baten en lasten.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten handels- en overige vorderingen, geldmiddelen en overige financieringsverplichtingen, handelsschulden en overige te betalen posten. Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde, waar (dis)agio en de direct toerekenbare transactiekosten in de eerste opname worden meegenomen. Indien de instrumenten bij de vervolgwaardering niet worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van

waardeverminderingen in de staat van baten en lasten, maken eventuele direct toerekenbare transactiekosten deel uit van de eerste waardering. Na de eerste opname worden financiële instrumenten op de hierna beschreven manier gewaardeerd.

Handels- en overige vorderingen

Handels- en overige vorderingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode, verminderd met bijzondere waardeverminderingsverliezen.

Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen

Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rekenmethode.

Afgeleide financiële instrumenten

De Stichting Protestant-Christelijk Basisonderwijs te Leiderdorp maakt geen gebruik van financiële derivaten en beperkt de risico's (renterisico, kasstroomrisico en kredietrisico) door gebruik te maken van de rekening-courant en spaarrekeningen, rekening houdend met de voorwaarden uit de Regeling belenen van 6 juni 2016 met kenmerk WJZ/800938 en de aanvulling daarop zoals opgenomen in de regeling van 19 december 2018 met kenmerk FEZ/1402273.

Vlottende activa

Vorderingen

De grondslagen voor de waardering van vorderingen zijn beschreven onder het onderdeel "financiële instrumenten".

Liquide middelen

De liquide middelen staan, voor zover niet anders vermeld in de toelichting op de balans, ter vrije beschikking van het bevoegd gezag en worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Liquide middelen die niet ter directe beschikking staan worden verwerkt onder de vorderingen. Liquide middelen die gedurende langer dan 12 maanden niet ter directe beschikking staan van het bevoegd gezag worden verwerkt onder de financiële vaste activa.

Eigen Vermogen

Algemene reserve

De algemene reserve betreft een buffer ter waarborging van de continuïteit van het bevoegd gezag en wordt opgebouwd uit resultaatbestemming van overschotten die ontstaan uit het verschil tussen de baten en lasten. Deze reserve dient ter dekking van eventuele toekomstige exploitatietekorten.

Reserves worden geacht uit publieke middelen te zijn opgebouwd tenzij expliciet anders is vermeld in de toelichting op de balans.

Bestemmingsreserves worden gevormd met als doel deze in de toekomst aan te wenden voor een specifiek doel. Bestemmingsreserves zijn gevormd op basis van een besluit van het bevoegd gezag. Aan de bestemmingsreserves ligt een plan ten grondslag waarin is opgenomen welke uitgaven ten laste van de reserve komen.

Bestemmingsreserve publiek

Deze publieke reserve betreft het door het bevoegd gezag reeds bestemde gedeelte van de exploitatieoverschotten van het bevoegd gezag tot en met het verslagjaar.

De bestemmingsreserve "NPO gelden" is gevormd ter dekking van de kosten die nog gemaakt worden die t.l.v. deze subsidie gebracht worden.

De bestemmingsreserve "Vernieuwbouw" is gevormd ter dekking van kosten van de Verbouwing van Het Bolwerk (vermoedelijk 2023-2024) voor het deel waarvoor geen dekking is vanuit de gemeente.

Bestemmingsreserve privaat

Aan deze reserve ligt een private herkomst ten grondslag. De reserve is in het verleden tot stand gekomen vanuit private middelen op schoolbankrekeningen. Zo lang geen specifieke bestemming is gegeven aan dit private vermogen muteert de reserve niet.

Resultaatbestemming

De bestemming van het resultaat aan de algemene reserve dan wel de bestemmingsreserve vindt plaats op basis van een besluit van het bevoegd gezag. Het resultaat wordt in principe toegevoegd of onttrokken aan de publieke reserve tenzij aan de middelen een private herkomst ten grondslag ligt.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. In beginsel dienen de voorzieningen met ingang van boekjaar 2020 gewaardeerd te worden tegen contante waarde. Aan hand van de looptijd en de disconteringsvoet is bepaald dat het effect van de tijds waarde niet materieel is, waardoor de voorzieningen conform RJ 252 alsnog gewaardeerd zijn tegen nominale waarde

Onderhoudsvoorziening

De onderhoudsvoorziening is gevormd ter egalisatie van de kosten die verbonden zijn aan het meerjarig planmatig onderhoud en de exploitatievoorzieningen van de gebouwen van het bevoegd gezag. De dotatie aan de voorziening is gebaseerd op de verwachte kosten en de periodiciteit waarmee onderhoudswerken naar verwachting worden uitgevoerd op basis van een opgesteld onderhoudsplan dat door het bevoegd gezag is goedgekeurd. Het uitgevoerde groot onderhoud wordt ten laste van deze voorziening gebracht.

De grondslag voor de bepaling van de dotatie aan de voorziening onderhoud is ongewijzigd. Het bevoegd gezag maakt voor de bepaling van de dotatie aan de voorziening onderhoud gebruik van de tijdelijke regeling 2018 en 2019 zoals vastgelegd in de regeling van 21 maart 2019 met nr. FEZ (EDOC-1440924). De overgangsregeling is verlengd tot en met 2023.

Pensioenvoorziening

Het bevoegd gezag heeft voor haar werknemers een pensioenregeling getroffen die kwalificeert als een toegezegd-pensioenregeling, waarbij de toegezegde pensioenuitkeringen gebaseerd zijn op middelloon. Deze pensioenregeling is ondergebracht bij het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds, en wordt - conform de in de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving aangereikte vereenvoudiging - in de jaarrekening verwerkt als toegezegde-bijdragerregeling. Dit betekent dat de over het boekjaar verschuldigde premies als kosten worden verantwoord.

Pensioenrechten

De pensioenrechten worden jaarlijks geïndexeerd, indien en voor zover de beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds (beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de laatste 12 maandelijkse dekkingsgraden) dit toelaat. Naar de stand van januari 2023 is de beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds 110,2%. Naar de stand van 31 december 2022 is de dekkingsgraad van het pensioenfonds 107,9% (bron: website www.abp.nl).

De Stichting Protestant-Christelijk Basisonderwijs te Leiderdorp heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij het pensioenfonds, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. De Stichting Protestant-Christelijk Basisonderwijs te Leiderdorp heeft daarom alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord.

Personeelsvoorzieningen

Voorziening jubilea

De voorziening jubilea is gevormd ter dekking van kosten van jubileumgratificaties die op grond van de CAO dienen te worden betaald. Daarbij wordt rekening gehouden met de datum van indiensttreding, leeftijd van betrokkene(n), blijfkanspercentage en een uitkering bij 25 en 40 jarig jubileum.

Kortlopende schulden

De grondslagen voor de waardering van schulden zijn beschreven onder het onderdeel "financiële instrumenten".

GRONDSLAGEN VOOR DE RESULTAATBEPALING

Baten

Rijksbijdragen

Onder de rijksbijdragen worden de vergoedingen voor de personele en materiele exploitatie opgenomen verstrekt door het Ministerie van OCW. De ontvangen (normatieve) rijksbijdragen uit hoofde van de basisbekostiging (lumpsum) worden in het jaar waarop de toekenning betrekking heeft, volledig verwerkt als baten in de staat van baten en lasten.

Niet geormerkte OCW-subsidies (subsidies die volledig vrij besteedbaar zijn) worden in het jaar waarop de toekenning betrekking heeft volledig als baten verwerkt in de staat van baten en lasten.

Geormerkte OCW-subsidies met een vrij besteedbaar overschot (G1-doelsubsidies waarbij het overschot geen verrekeningsclausule heeft) worden naar rato van de voortgang van de gesubsidieerde activiteiten verwerkt in de staat van baten en lasten. De subsidies waarvoor nog niet (alle) activiteiten (prestaties) zijn verricht per balansdatum worden verantwoord onder de vooruitontvangen subsidies OCW (overlopende passiva) zolang de bestedingstermijn (subsidietijdvak) nog niet is verlopen.

Geormerkte OCW-subsidies met verrekeningsclausule (G2-doelsubsidies waarbij het overschot wordt terugbetaald) worden naar rato van de voortgang van de subsidiabele lasten verwerkt in de staat van baten en lasten. De nog niet bestede subsidies per balansdatum worden verantwoord onder de vooruitontvangen subsidies OCW (overlopende passiva) zolang de bestedingstermijn (subsidietijdvak) nog niet is verlopen. Zodra de bestedingstermijn (subsidietijdvak) is verlopen, wordt het restant gepresenteerd als kortlopende verplichting.

Overige overheidsbijdragen

Dit betreft subsidies van Gemeenten en andere overheidsinstanties m.u.v. het Ministerie van OCW voor zover de bijdragen niet als doelsubsidies in het kader van de huisvestingsverordening in mindering zijn gebracht op de lasten.

Overige baten

Onder de overige baten worden de vergoedingen opgenomen die niet zijn verstrekt door het Ministerie van OCW, gemeenten, provincies of andere overheidsinstellingen. De overige baten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Lasten

Personeelslasten

Onder de personele lasten zijn opgenomen de lonen en salarissen van het personeel in dienst van het bevoegd gezag verminderd met ontvangen uitkeringen van Vervangingsfonds en uitkeringsinstanties. Tevens zijn onder deze noemer opgenomen de overige personele lasten.

Afschrijvingen

De afschrijvingslasten worden berekend over de aanschaffingsprijs op basis van de onder materiële vaste activa vastgelegde criteria rekening houdend met de economische levensduur.

Huisvestingslasten

Onder de huisvestingslasten worden de kosten van huisvesting opgenomen. De lasten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Overige lasten

De overige lasten, die voortvloeien uit aangegane afspraken dan wel noodzakelijk zijn voor het geven van

onderwijs, worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Rentebaten en rentelasten

De rentebaten en -lasten betreffen de op de verslagperiode betrekking hebbende rente opbrengsten en -kosten en kosten van ontvangen leningen

Resultaat

Onder resultaat wordt verstaan het resultaat van het bevoegd gezag inclusief de financiële baten en lasten. Het resultaat is in de balans verwerkt conform de in de jaarrekening opgenomen resultaatbestemming.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.

De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit liquide middelen en vlottende effecten. Effecten worden als liquide gezien indien deze als vlottend actief worden verantwoord.

Ontvangen interest wordt opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

Betaalde interest wordt opgenomen onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten.

De verkrijgingsprijs van de verworven materiële activa en financiële activa is opgenomen onder de kasstroom uit investeringsactiviteiten, voor zover betaling in geld heeft plaatsgevonden.

Toelichting op de balans na resultaatbestemming per 31 december 2022

1 Activa
Vaste activa

Materiele vaste activa		Verkrijgings	Cum.afschr.	Boek	Investe-	Desinveste	Afschrij-	Boek
		prijs t/m	t/m	waarde	ringen	ringen	vingen	waarde
		2021	2021	31-dec-21	2022	2022	2022	31-dec-22
1.1.2.1	Gebouwen en verbouwingen	746.163	-211.714	534.449	47.237	0	-19.965	561.721
1.1.2.3.0	Meubilair	403.634	-180.620	223.014	67.949	0	-28.310	262.653
1.1.2.3.1	Inventaris en apparatuur	28.632	-21.159	7.473	9.983	0	-2.429	15.027
1.1.2.3.2	ICT	305.447	-203.426	102.021	9.452	0	-46.363	65.110
1.1.2.4.0	Duurzame leermiddelen	197.305	-142.754	54.551	4.193	0	-16.408	42.336
1.1.2.4.1	Overige materiële vaste activa	26.122	-6.534	19.588	0	0	-2.612	16.976
		1.707.303	-766.207	941.096	138.814	0	-116.087	963.823

Samenvatting materiele vaste activa en afschrijvingspercentages		Verkrijgings	Cum.afschr.	Boek	Afschrijvingspercentages	
		prijs t/m	t/m	waarde	%	%
		2022	2022	31-dec-22		
1.1.2.1	Gebouwen en verbouwingen	793.400	-231.679	561.721	2,50%	3,33%
1.1.2.3.0	Meubilair	471.583	-208.930	262.653	5,00%	6,67%
1.1.2.3.1	Inventaris en apparatuur	38.615	-23.588	15.027	6,67%	14,29%
1.1.2.3.2	ICT	314.899	-249.789	65.110	14,29%	20,00%
1.1.2.4.0	Duurzame leermiddelen	201.498	-159.162	42.336	12,50%	
1.1.2.4.1	Overige materiële vaste activa	26.122	-9.146	16.976	10,00%	0,00%
		1.846.117	-882.294	963.823		

		31-dec-22	31-dec-21
		in €	in €
1.2.2	Vorderingen		
1.2.2.2	Ministerie van OCW 1)	0	207.339
1.2.2.3	Gemeenten	28.098	0
1.2.2.10	Overige vorderingen	6.252	11.852
1.2.2.15	Overlopende activa	60.579	28.965
		<u>94.929</u>	<u>248.156</u>

- 1) Per 1 januari 2023 wordt de bekostiging van het primair onderwijs vereenvoudigd en omgezet van schooljaarbekostiging naar kalenderjaarbekostiging. Hierdoor is de vordering die in de periode augustus-december als gevolg van het betaalritme werd opgebouwd komen te vervallen.

	Saldo	Ontvangen	Besteed	Boeken tlv	Overige	Saldo
	31-dec-21	2022	2022	2022	2022	31-dec-22
1.2.2.3.15	Verloopstaat gemeenten					
1.2.2.3.15	Gemeente subsidie diverse aanvragen	0	0	28.098	0	0
		<u>0</u>	<u>0</u>	<u>28.098</u>	<u>0</u>	<u>28.098</u>

		31-dec-22	31-dec-21
		in €	in €
1.2.2.10	Overige vorderingen (specificatie)		
1.2.2.10	Overige vorderingen	6.252	11.852
		<u>6.252</u>	<u>11.852</u>

		31-dec-22	31-dec-21
		in €	in €
1.2.2.15	Overlopende activa (specificatie)		
1.2.2.12	Vooruitbetaalde en/of vooruitgefactureerde posten	42.546	24.523
1.2.2.13	Verstreckte voorschotten	50	50
1.2.2.15	Overige overlopende activa	17.983	4.392
		<u>60.579</u>	<u>28.965</u>

		31-dec-22	31-dec-21
		in €	in €
1.2.4	Liquide middelen		
1.2.4.2	Banken	1.253.733	790.079
1.2.4.2.1	Spaarrekeningen	0	3.173
		<u>1.253.733</u>	<u>793.252</u>

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van het bestuur.

2 **Passiva**

	31-dec-22	31-dec-21
	in €	in €
2.1 Eigen vermogen		
2.1.1.1 Algemene reserve	971.558	972.400
2.1.1.2 Bestemmingsreserve (publiek)	497.191	263.980
2.1.1.3 Bestemmingsreserve (privaat)	99.559	86.113
	<u>1.568.308</u>	<u>1.322.493</u>

	Saldo 31-dec-21	Bestemming resultaat	Overige mutaties	Saldo 31-dec-22
2.1 Eigen vermogen (specificatie en resultaatverwerking)				
2.1.1.1 Algemene reserve				
2.1.1.1.2 Algemene reserve	972.400	-842	0	971.558
2.1.1.2 Bestemmingsreserve (publiek)				
2.1.1.2.5 Reserve extra handen in de klas (EHK)	56.115	-56.115	0	0
2.1.1.2.10 Reserve vernieuwbouw	117.000	0	0	117.000
2.1.1.2.11 Reserve NPO	90.865	289.326	0	380.191
2.1.1.3 Bestemmingsreserve (privaat)				
2.1.1.3.2 Reserve schoolactiviteiten	86.113	13.446	0	99.559
	<u>1.322.493</u>	<u>245.815</u>	<u>0</u>	<u>1.568.308</u>

	31-dec-22	31-dec-21
	in €	in €
2.2 Voorzieningen		
2.2.1 Personeelsvoorzieningen	57.165	50.983
2.2.3 Voorziening groot onderhoud	148.157	101.508
	<u>205.322</u>	<u>152.491</u>

Specificatie voorzieningen dotaties / onttrekkingen	Saldo 31-dec-21	Dotatie 2022	Onttrekking 2022	Vrijval 2022	Rente Mutatie*	Saldo 31-dec-22
2.2.1.4 Voorziening jubilea personeel	50.983	8.799	-2.617	0		57.165
2.2.3.0 Voorziening onderhoud gebouwen	101.508	46.649	0	0		148.157
	<u>152.491</u>	<u>55.448</u>	<u>-2.617</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>205.322</u>

* bij netto contante waarde

Specificatie naar looptijd voorzieningen	Kortlopend deel < 1 jr	Kortlopend deel 1-5 jr	Langlopend deel > 5 jr	Saldo 31-dec-22
2.2.1.4 Voorziening jubilea personeel	3.334	25.588	28.243	57.165
2.2.3.0 Voorziening onderhoud gebouwen	2.766	68.297	77.094	148.157
	<u>6.100</u>	<u>93.885</u>	<u>105.337</u>	<u>205.322</u>

		31-dec-22	31-dec-21
		in €	in €
2.4	Kortlopende schulden		
2.4.6	Gemeenten	90.591	0
2.4.8	Crediteuren	16.241	29.038
2.4.9.1	Loonheffing en premies	186.252	190.708
2.4.10	Pensioenpremies	52.377	58.125
2.4.12	Overige kortlopende schulden	934	760
2.4.19	Overlopende passiva	192.460	228.889
		<u>538.855</u>	<u>507.520</u>

		Saldo	Ontvangen	Besteed	Boeken tgv	Overige	Saldo
		31-dec-21	2022	2022	2022	2022	31-dec-22
2.4.6	Verloopstaat gemeenten						
2.4.6.4	Gemeente subsidie huisvesting (Bolwerk)	0	90.591	0	0	0	90.591
		<u>0</u>	<u>90.591</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>90.591</u>

		31-dec-22	31-dec-21
		in €	in €
2.4.12	Overige kortlopende schulden (specificatie)		
2.4.12.1	Schulden aan personeel	814	542
2.4.12.2	Diverse te betalen premies	120	218
		<u>934</u>	<u>760</u>

		31-dec-22	31-dec-21
		in €	in €
2.4.19	Overlopende passiva (specificatie)		
2.4.14	Ministerie van OCW (vooruitontvangen subsidie) 1)	5.775	5.643
2.4.16.0	Vooruitontvangen en/of vooruitgefactureerde posten	26.272	49.074
2.4.17	Rechten vakantiegeld en bindingstoelage	150.022	128.789
2.4.19.0	Overige overlopende passiva	10.391	45.383
		<u>192.460</u>	<u>228.889</u>

Overzicht geormerkte doelsubsidies OCW

G1 Subsidies waarbij het eventueel niet aangewende deel van de subsidie, mits de activiteiten volledig zijn uitgevoerd, kan worden besteed aan andere activiteiten waarvoor bekostiging wordt verstrekt.

De activiteiten zijn ultimo verslagjaar conform de subsidiebeschikking geheel uitgevoerd en afgerond

Omschrijving	Toewijzing		J/N
	Kenmerk	Datum	
Subsidie lerarenbeurs	11177228-1	23-8-2021	Ja
Subsidie lerarenbeurs	1277479	19-6-2022	Nee

G2 Verantwoording van subsidies met verrekeningsclausule

G2-A Subsidies die uitsluitend mogen worden aangewend voor het doel waarvoor de subsidie is verstrekt, aflopend per ultimo verslagjaar.

Omschrijving	Toewijzing		Bedrag van	Ontvangen t/m	Totale subsidiabele	Saldo per 1 jan	Ontvangen in	Subsidiabele	Te verrekenen per
	Kenmerk	Datum	de toewijzing	vorig verslagjaar	verslagjaar	verslagjaar	verslagjaar	kosten in	31 dec verslagjaar
			€	€		€	€	€	€
Totaal			0	0	0	0	0	0	0

G2-B Subsidies die uitsluitend mogen worden aangewend voor het doel waarvoor de subsidie is verstrekt, doorlopend tot in een volgend verslagjaar.

Omschrijving	Toewijzing		Bedrag van	Ontvangen t/m	Totale subsidiabele	Saldo per 1 jan	Ontvangen in	Totaal kosten	Saldo nog te
	Kenmerk	Datum	de toewijzing	vorig verslagjaar	verslagjaar	verslagjaar	verslagjaar	Subsidiabele	Te verrekenen per
			€	€		€	€	kosten in	31 dec verslagjaar
								verslagjaar	
			€	€		€	€	€	€
Totaal			0	0	0	0	0	0	0

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Langlopende contracten

Bij Stg Protestants-Christelijk Basisonderwijs te Leiderdorp lopen de volgende meerjarige contracten:

Partner	Ingangsdatum	Looptijd	Omvang per jaar incl. BTW Bijzonderheden
			in €
Nationale Nederlanden	1-1-2021	3 jaar	80.000 Ziekteverzuim
Rufo Clean	1-2-2023	2 jaar	98.031 Schoonmaak
ASR	1-1-2022	3 jaar	20.274 Arbeidsongeschiktheid

Toelichting op de staat van baten en lasten 2022

	Realisatie 2022 In €	Begroting 2022 In €	Realisatie 2021 In €	
Baten				
Rijksbijdragen OCW				
3.1.1.1.0	OCW lumpsum	3.182.847	2.913.599	3.047.760
3.1.1.1.0.1	OCW Nationaal Programma Onderwijs (NPO)	465.708	465.704	219.405
3.1.1.1.3	OCW personeels en arbeidsmarktbeleid	873.651	718.705	702.400
3.1.1.1.4	OCW lgf en impulsgebieden	0	0	407
3.1.1.1.5	OCW prestatiebox	0	0	96.368
3.1.1.1.5.1	OCW Professionalisering personeel en begeleiding	74.150	72.002	29.477
3.1.1.1.7	OCW materiële instandhouding	600.713	593.508	579.180
3.1.1.1.19	OCW overige subsidies	12.215	0	155.153
3.1.3.1	OCW bijdragen via samenwerkingsverbanden	171.092	140.000	165.000
		5.380.376	4.903.518	4.995.150
Overige overheidsbijdragen en subsidies				
3.2.2.2.2	Gemeente overige bijdragen	28.098	4.200	4.200
		28.098	4.200	4.200
Overige baten				
3.5.5	Ouderbijdragen	163.257	161.340	145.553
3.5.1	Verhuur	7.405	3.350	2.137
3.5.4	Sponsoring	823	0	1.272
3.5.10	Baten van derden	1.110	0	2.944
3.5.10.2	Overige baten	349	0	764
		172.944	164.690	152.670
Totaal baten		5.581.418	5.072.408	5.152.020

	Realisatie 2022 In €	Begroting 2022 In €	Realisatie 2021 In €	
Lasten				
<i>Loonkosten personeel</i>				
4.1.1.1	Loonkosten bestuur, directie en toezicht	427.624	440.022	481.603
4.1.1.2	Loonkosten onderwijzend personeel	3.214.448	2.912.488	2.864.414
4.1.1.3	Loonkosten onderwijsondersteunend personeel	542.825	499.351	418.779
4.1.1.4	Loonkosten vervangingen	31.181	75.000	106.041
4.1.1.5	Loonkosten overig	13	0	-38
	4.216.091	3.926.861	3.870.799	
<i>Overige personele kosten</i>				
4.1.2.2.0	Inhuur personeel niet in loondienst	85.073	5.000	24.769
4.1.2.3.0	Scholing en opleiding personeel	55.424	40.000	33.662
4.1.2.3.1	Personeelsbijeenkomsten, overleg, beleid en zorg	6.140	11.000	11.301
4.1.2.3.2	Werving en selectie	0	2.500	2.163
4.1.2.3.3	Representatie, bijeenkomsten en consumpties	8.188	9.000	8.282
4.1.2.3.9	Overige personele kosten	104.145	92.000	95.378
4.1.2.1.11	Dotaties personele voorzieningen	8.799	0	16.127
4.1.2.1.12	Ottrekking/vrijval personele voorzieningen	-2.617	0	0
	265.152	159.500	191.682	
<i>Uitkeringen personeel en vervangers</i>				
4.1.3.3	Uitkeringen (-/-)	-106.923	0	-138.408
	-106.923	0	-138.408	
	4.374.320	4.086.361	3.924.073	
<i>Specificatie personele lasten naar samenstelling</i>				
4.1.1.1	Brutolonen en salarissen	3.264.967	2.971.861	2.903.757
4.1.1.2	Sociale lasten	479.999	480.000	485.933
4.1.1.5	Pensioenlasten	471.125	475.000	481.109
	Totaal lonen en salarissen	4.216.091	3.926.861	3.870.799

In de pensioenlasten 2022 en 2021 zijn uitsluitend de werkgeverslasten opgenomen.

Bij de stichting waren in 2022 gemiddeld 54,31 FTE's werkzaam (2021: 51,49 FTE's)

Onderverdeeld naar:	2022	2021
Directie	3,65	4,89
Onderwijzend personeel	39,72	39,67
Onderwijs ondersteunend personeel	10,94	8,82
	54,31	53,38

	Realisatie 2022 In €	Begroting 2022 In €	Realisatie 2021 In €
Investerings			
4.2.0.1	47.237	0	39.183
4.2.0.3	67.949	60.000	76.202
4.2.0.4	4.193	10.000	8.918
4.2.0.5	9.983	5.000	1.540
4.2.0.6	9.452	20.000	28.758
4.2.0.10	-138.814	-95.000	-154.601
	0	0	0
Afschrijvingen			
4.2.2.0	19.965	18.132	18.468
4.2.2.1	28.310	27.723	24.916
4.2.2.2	2.429	2.910	2.426
4.2.2.3	46.363	47.472	51.774
4.2.2.4	16.408	17.110	17.317
4.2.2.5	2.612	2.615	2.612
	116.087	115.962	117.513
Huisvestingslasten			
4.3.1.0	34.730	44.000	34.663
4.3.3.0	49.510	49.500	58.745
4.3.4.0	43.506	48.250	46.698
4.3.5.0	112.746	110.000	109.020
4.3.6.0	4.669	5.500	5.382
4.3.7.0	0	0	46.689
4.3.7.1	0	0	-46.689
4.3.7.2	46.649	60.000	60.000
	291.810	317.250	314.508
Administratie, beheer en bestuur			
4.4.1.0	69.689	75.000	72.889
4.4.1.1	11.931	10.000	11.132
4.4.1.2	7.470	6.000	5.226
4.4.1.3	0	1.750	1.581
4.4.1.4	841	3.250	300
4.4.1.5	13.960	12.000	13.398
4.4.1.6	2.242	2.500	1.722
4.4.1.7	276	0	0
4.4.1.8	86.342	93.500	95.291
4.4.1.9	13.693	8.500	6.980
	206.444	212.500	208.519
Uitsplitsing accountantskosten			
4.4.1.1	11.931	10.000	11.132
4.4.1.2	0	0	0
4.4.1.3	0	0	0
4.4.1.4	0	0	0
	11.931	10.000	11.132

	Realisatie 2022 In €	Begroting 2022 In €	Realisatie 2021 In €
<i>Inventaris, apparatuur en leermiddelen</i>			
4.4.3.0	161.137	146.000	147.304
4.4.3.1	23.205	18.500	19.848
4.4.2.0	835	2.000	2.150
4.4.2.1	37.925	30.500	36.312
	223.102	197.000	205.614
<i>Overige lasten</i>			
4.4.5.3	48.320	55.000	40.681
4.4.5.4	66.195	65.630	61.165
4.4.5.1	8.208	8.810	14.348
4.4.5.21	105	0	26
	122.828	129.440	116.220
4.4	552.374	538.940	530.353
	Totaal lasten	5.334.591	5.058.513
			4.886.447
Financiële baten en lasten			
Financiële baten			
6.1.1	-252	-1.800	-1.321
Financiële lasten			
6.2.1	-760	0	0
	-1.012	-1.800	-1.321
	Resultaat	245.815	264.252

(Voorstel) bestemming van het resultaat

Het exploitatieresultaat over het jaar 2022 bedraagt € 245.815 positief.

Het bestuur stelt voor om het exploitatieresultaat te bestemmen aan de onderstaande reserves.

Vooruitlopend op de vaststelling door het bestuur is dit voorstel reeds in de jaarrekening verwerkt.

	Stand 31-dec-21	Bestemming resultaat	Overige mutaties	Stand 31-dec-22
	€	€	€	€
Algemene reserve	972.400	-842	0	971.558
Bestemmingsreserves publiek	263.980	233.211	0	497.191
Bestemmingsreserves privaat	86.113	13.446	0	99.559
	1.322.493	245.815	0	1.568.308

De reserves zijn in detail als volgt gemuteerd:

	Stand 31-dec-21	Bestemming resultaat	Overige mutaties	Stand 31-dec-22
	€	€	€	€
Algemene reserve	972.400	-842	0	971.558
Reserve extra handen in de klas (EHK)	56.115	-56.115	0	0
Reserve vernieuwbouw	117.000	0	0	117.000
Reserve NPO	90.865	289.326	0	380.191
Reserve schoolactiviteiten	86.113	13.446	0	99.559
	1.322.493	245.815	0	1.568.308

Gebeurtenissen na balansdatum

Na afloop van het boekjaar hebben zich geen gebeurtenissen na balansdatum voorgedaan die van belang zijn voor de beoordeling van de positie van de instelling.

Overzicht verbonden partijen

Overige verbonden partijen (minderheidsbelang en geen beslissende zeggenschap)

Per 31 december 2022 zijn er financiële of organisatorische banden met de volgende rechtspersonen:

Naam	Juridische vorm	code activiteiten
Samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs regio Leiden	Stichting	4

Belissende zeggenschap (stichting of vereniging)

Naam	Juridische vorm	Statutaire zetel	Eigen vermogen 31 december 2022	Exploitatie saldo 2022	Omzet 2022	Verklaring art.2:403 BW ja/nee	Consolidatie ja/nee
			€	€	€		
St. Kindcentrum Voorhof Leiderdorp			143.406	81.572	81.602	nee	nee

WNT-verantwoording 2022

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen ingegaan. Per 1 januari 2016 is de maximale beloning afhankelijk van het aantal complexiteitspunten van de organisatie.

Deze verantwoording is opgesteld op basis van de op Stg Protestants-Christelijk Basisonderwijs te Leiderdorp van toepassing zijnde regelgeving het WNT maximum voor het onderwijs.

Het bezoldigingsmaximum in het boekjaar 2022 is € 128.000 Aantal punten 4

Het intern toezichthoudend orgaan heeft in haar vergadering van 8 april 2021 ingestemd met deze WNT norm.

Deze klasseindeling is gebaseerd op de uitkomsten van de complexiteitsvragen die als volgt zijn vastgesteld:

Gemiddelde totale baten	2
Gemiddeld aantal leerlingen	1
Gewogen aantal onderwijssoorten	1
Totaal aantal complexiteitspunten	<u>4</u>

Het weergegeven toepasselijke WNT-maximum per persoon of functie is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte. Het WNT-maximum voor de leden van de Raad van Toezicht bedraagt voor de voorzitter 15% en voor de overige leden 10% van het bezoldigingsmaximum.

Voor elke hieronder vermelde onverschuldigde betaling is een vordering ingesteld die is inbegrepen in de post overige vorderingen.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Gegevens 2022		
Bedragen x € 1	P.H. Laman	
Functiegegevens	Directeur/bestuurder	
Aanvang en einde functievervulling in 2022	1-jan-22	31-jul-22
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	0,5	
Dienstbetrekking?	Ja	
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	33.246	
Beloning betaalbaar op termijn	0	
Subtotaal	33.246	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	37.173	
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t	
Bezoldiging	33.246	
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan		
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling		
Gegevens 2021		
Functiegegevens	Directeur/Bestuurder	
Aanvang en einde functievervulling in 2021	1-jan-21	31-dec-21
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	0,5	
Dienstbetrekking?	Ja	
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	49.357	
Beloning betaalbaar op termijn	49.357	
Totaal bezoldiging 2021	49.357	
Individueel WNT-maximum	62.000	

Stg Protestants-Christelijk Basisonderwijs te Leiderdorp

Bedragen x € 1	R.B. Sarneel		A.M.H. van Vliet		B.S. Nagelkerke	
	Bestuurder/gez. bevoegd		Bestuurder/gez. bevoegd		Bestuurder/gez. bevoegd	
1-aug-22	31-dec-22	1-aug-22	31-dec-22	1-aug-22	31-dec-22	
Funcitiegegevens						
Aanvang en einde functievervulling						
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0		0,8		1,0	
Dienstbetrekking?	Ja		Ja		ja	
Bezoldiging						
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	38.452		29.519		38.188	
Beloning betaalbaar op termijn	5.968		4.778		5.936	
Subtotaal	44.420		34.297		44.124	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	53.655		42.924		53.655	
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag						
Bezoldiging	44.420		34.297		44.124	
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan						
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling						
Gegevens 2021						
Funcitiegegevens						
Aanvang en einde functievervulling in 2021	1-jan-21	31-dec-21	1-jan-21	31-dec-21	1-jan-21	31-dec-21
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)						
Dienstbetrekking?						
Bezoldiging						
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen						
Beloning betaalbaar op termijn						
Totaal bezoldiging 2021	0		0		0	
Individueel WNT-maximum						

1b. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking in de periode kalendermaand 1 t/m 12

Niet van toepassing

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen

Niet van toepassing

1d. Topfunctionarissen met een bezoldiging van € 1.800 of minder

Gegevens 2022		
Naam topfunctionaris	Functie	
Dhr. J.F. de Kort	Voorzitter Raad van Toezicht	tot maart 2022
Dhr. B. Jongman	Voorzitter Raad van Toezicht	tot maart 2022
Dhr. O. Gennissen	lid Raad van Toezicht	voorzitter
Dhr. J. de Groot	lid Raad van Toezicht	secretaris
Dhr. A. Pouwels	lid Raad van Toezicht	
Mw.P. Haringsma	lid Raad van Toezicht	
Mw. P. Hesseling	lid Raad van Toezicht	

1e. Topfunctionaris met een totale bezoldiging van meer dan € 1.800

Niet van toepassing

1f. Topfunctionaris met een totale bezoldiging van meer dan € 1.800 waarop de anticumulatie bepaling van toepassing is

Niet van toepassing

1g. Topfunctionaris met een totale bezoldiging van € 1.800 of minder waarop de anticumulatiebepaling van toepassing is

Niet van toepassing

2. Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen met of zonder dienstbetrekking

Niet van toepassing

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Niet van toepassing

Gegevens over de rechtspersoon

Algemene gegevens

Bestuursnummer 41316
Naam instelling Stg Protestants-Christelijk Basisonderwijs te Leiderdorp
KvK-nummer 40445203

Adres Kastanjelaan 6, 2351 ND LEIDERDORP
Telefoon 071-5425503
E-mailadres administratie@pcboleiderdorp.nl
Website www.pcboleiderdorp.nl

Contactpersoon

Naam Dhr. N. Groeneveld
Adres Maassluisstraat 2, 1062 GD Amsterdam
Telefoon 071-5166600
E-mailadres info@ohm.nl

BRIN-nummers 11LF PCBS W DE ZWIJGER
11LF01 REGENBOOG LEIDERDORP
11WQ PCBS KASTANJELAAN
13CL PCBS 'T BOLWERK

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

blz 1 acc verkl

blz 2 acc verkl

blz 3 acc verkl

blz 4 acc verkl

Ondertekening van de jaarrekening

Hierbij stellen wij de jaarrekening 2022 sluitend met een resultaat van € 245.815 vast.

Leiderdorp, juni 2023

R.B. Sarneel
Bestuurder/gez. bevoegd

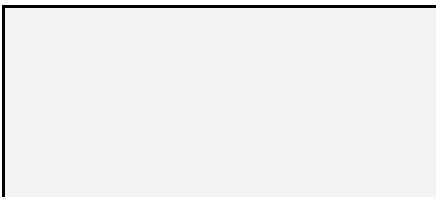
A.M.H. van Vliet
Bestuurder/gez. bevoegd

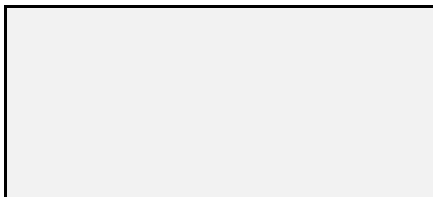
B.S. Nagelkerke
Bestuurder/gez. bevoegd

Hierbij keuren wij de jaarrekening 2022 sluitend met een resultaat van € 245.815 goed.

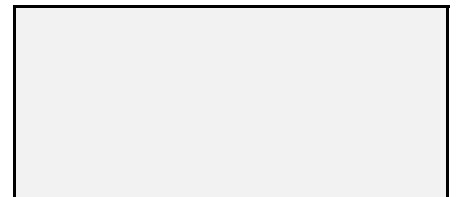
Lederdorp, juni 2023

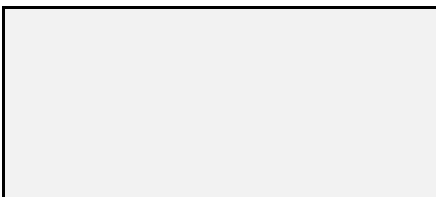
Dhr. O. Gennissen
Voorzitter Raad van Toezicht

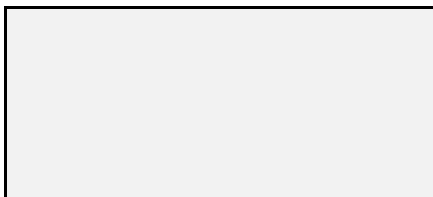
Dhr. J. de Groot
Secretaris Raad van Toezicht

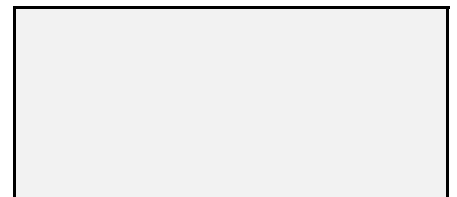
Dhr. A. Pouwels
Lid Raad van Toezicht

Mw. P Haringsma
Lid Raad van Toezicht

Mw. P. Hesseling
Lid Raad van Toezicht

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de raad van toezicht van Stichting Protestants-Christelijk Basisonderwijs Leiderdorp

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2022

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2022 van de raad van toezicht van Stichting Protestants-Christelijk Basisonderwijs Leiderdorp te Leiderdorp gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van de raad van toezicht van Stichting Protestants-Christelijk Basisonderwijs Leiderdorp op 31 december 2022 en van het resultaat over 2022 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2022 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1. 'Referentiekader' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2022.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2022;
2. de staat van baten en lasten over 2022; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2022 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de raad van toezicht van Stichting Protestants-Christelijk Basisonderwijs Leiderdorp zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2022 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1 sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij. Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en op grond van de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.2.2 'Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2022 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf 2.2.2 'Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2022 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.2.2 'Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2022.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1 'Referentiekader' van het

Onderwijscontroleprotocol OCW 2022. In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2022, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's
  - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
  - van het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, die van materieel belang zijn,
- het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die

voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Alphen aan den Rijn, 26 juni 2023

Van Ree Accountants

w.g.

A. van der Plas RA MSc